

PODMUHODNÉ PŘÍBĚHY

Robert Louis Stevenson

eknizkysk

PODIVUHODNÉ PŘÍBĚHY

ROBERT LOUIS STEVENSON

eknizky.sk, Přeložil W. F. WALLER

V PRAZE NAKLADATEL ALOIS HYNEK,
KNIHKUPEC

Podivuhodné příběhy by Robert Louis Stevenson is licensed under a
Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0
International License, except where otherwise noted.

Obsah

SKŘÍTEK V LÁHVI

I.	3
II.	11
III.	19
IV.	29

LUPIČ MRTVOL

I.	39
----	----

SKŘÍTEK V LÁHVI

I.

Byl jistý muž z ostrova Hawaíi, jež nazvu Keawem; neboť jest pravda, že dosud žije a jeho jméno musí být utajeno; ale jeho rodiště nebylo daleko od Honaunau, kde kosti Keawe Velikého leží skryty v jeskyni. Tento muž byl chudý, statný a činný; dovedl čísti a psáti jako učitel; byl mimo to námořníkem první třídy, plavil se po nějaký čas na ostrovních parnicích, a kormidloval na velrybářské lodi při pobřeží Hamakua. Posléze přišlo Keaweovi na mysl, aby se podíval na veliký svět a cizí města, a vstoupil na loď, plující do San Francisca.

Jest to krásné město, s krásným přístavem a nesčíslným bohatým lidem, a obzvláště jest tam pahorek, který jest pokryt paláci. Na tomto pahorku se jedn'oho dne Keawe procházel, s kapsou plnou peněz, hledě s potěšením na velké domy po obou stranách.

„Jaké jsou to krásné domy!“ myslil si, „a jak šťastní jsou asi tito lidé, kteří v nich přebývají a nedbají o zítřek.“

Tato myšlénka tanula mu na mysli, když přišel k domu, který byl menší, než některé jiné, ale zdokonalený a okrášlený jako hračka; stupně onoho domu svítily jako stříbro, záhony v zahradě kvetly jako guirlandy; a okna byla jasná jako diamanty; Keawe se zastavil a obdivoval se znamenitosti všeho, co viděl. Když tak stál, zpozoroval muže, který naň hleděl oknem tak jasným, že jej Keawe mohl viděti tak, jako vidíte rybu v tůni ve skaliskách. Muž ten byl obstárlý, s lysou hlavou a černým vousem; jeho tvář byla zádumčivá a vzdychal trpce. A jest pravda, že když Keawe hleděl dovnitř na toho muže a tento hleděl ven na Keawe, záviděli jeden druhému.

Náhle ten muž se usmál a kývl, pokynul Keaweovi, aby vstoupil a vyšel mu vstříc do dveří domu.

„Tento můj dům jest krásný,“ pravil muž a trpce povzdechl. „Nechtěl byste si prohlédnouti pokoje?“

Provedl tedy Keawe po celém domě, od sklepa až po střechu, a nebylo tam ničeho, co by nebylo dokonalým a Keawe užasl.

„Vskutku,“ pravil Keawe, „jest to krásný dům. Kdybych bydlil v podobném domě, smál bych se po celý den; jak to tedy přijde, že vy vzdycháte?“

„Není příčiny,“ pravil muž, „proč byste neměl mít dům podobný tomuto a krásnější ještě, přejete-li si. Máte trochu peněz, myslím?“

„Mám padesát dollarů,“ pravil Keawe; „ale dům, jako tento, bude státí více než padesát dollarů.“

Muž provedl výpočet.

„Je mi líto, že nemáte více,“ pravil, „neboť možná, že vám to způsobí nesnáze v budoucnosti; ale má být vaším za padesát dollarů.“

„Dům?“ tázal se Keawe.

„Ne, dům ne,“ odpověděl muž, „ale láhev. Neboť vám musím říci, že, ačkoliv se vám zdám tak bohatým a šťastným, všecko mé bohatství, i tento dům a tato zahrada pocházel od láhve, která není o mnoho větší než pinta. Tato jest to.“

A otevřel schránku a vyňal baňatou láhev s dlouhým hrdlem. Sklo její bylo bílé jako mléko, s měnivými duhovými barvami v jádru; kdežto uvnitř se něco nejasně pohybovalo, jako stín a oheň.

„To jest ta láhev,“ pravil muž; a když se Keawe zasmál, dodal: „Nevěříte mi? Přesvědčte se tedy sám. Zkuste, můžete-li ji rozbiti.“

Keawe vzal tedy láhev a házel ji na podlahu až do únavy, ale ona poskakovala na podlaze jako dětský míč a nepoškodila se.

„To je podivná věc,“ pravil Keawe; „neboť na omak, tak jako na pohled, měla by být ta láhev ze skla.“

„Je ze skla,“ odpověděl muž, vzdychaje hlouběji, než kdy jindy; „ale její sklo bylo kaleno v plamenech pekelných. Žije v ní

skřítek, a to jest ten stín, který vidíme zde se pohybovati; neboť to jest má domněnka. Koupí-li někdo tuto láhev, skřítek jest mu k službám; vše, co žádá: lásku, slávu, peníze, domy jako tento dům — ano i město jako toto město — všechno náleží jemu, pronese-li slovo. Napoleon měl tuto láhev a pomocí její stal se králem světa; ale prodal ji posléze a padl. Kapitán Cook měl tuto láhev a pomocí její našel cestu k tolika ostrovům; on však ji též prodal a byl zabit na Havaii. Neboť je-li jednou prodána, zmizí moc a ochrana; a nezůstane-li člověk spokojen s tím, co má, neštěstí jej stihne.“

„Mám vše, co si přeji, a stárnu,“ odpověděl muž. „Jest jedna věc, kterou skřítek nemůže učiniti: nemůže prodloužiti život; a nebylo by poctivým skrýti před vámi, že láhev má jednu nevýhodu, neboť zemře-li člověk dříve, než ji prodá, musí se páliť v pekle na věky.“ „A přece vy mluvíte o tom, že ji prodáte sám?“ pravil Keawe.

„Zajisté jest to nevýhoda, to se nemýlím,“ zvolal Keawe. „Nechtěl bych zacházeti s tou věcí. Mohu se obejiti bez domu, Bohu díky! ale jest jedna věc, s níž nechci přijít ani dost málo do styku, a to jest: vecne zatraceni.“

„Pro pána! nesmíte tak přeháněti,“ odpověděl muž. „Vše, co máte dělat jest, abyste užil s mírou moci skřítka a potom ji prodal někomu jinému, tak jako já vám, a skončil svůj život v pohodlí.“

„Nuže, já pozoruji dvě věci,“ pravil Keawe. „Po celý čas vzdycháte jako zamilovaná dívka; to jest jedna věc. A druhá věc: vy prodáváte tuto láhev velmi lacino.“

„Již jsem vám řekl, proč vzdychám, pravil muž. „Poněvadž se obávám, že mé zdraví hyne; a, jak jste pravil sám, zemřít a jít k čertu jest škoda pro každého. Vzhledem k tomu, proč prodávám tak lacino, musím vám vysvětliti, že láhev má jistou zvláštnost. Před dávnou dobou, když ďábel přinesl ji na zemi, byla nanejvýš drahá, a byla prodána prvnímu ze všech Presteru Tohnovi za mnoho millionů dollarů; ale nemůže být jinak prodána, než se ztrátou. Prodáte-li ji za tolik, kolik jste za ni zaplatil, vrátí se k vám zpět jako holub do holubníku. Z toho následuje, že cena klesala ustavičně v těchto stoletích a láhev jest teď pozoruhodně laciná.“

Koupil jsem ji sám od jednoho ze svých velikých sousedů na tomto pahorku, a cena, již jsem zaplatil, byla jen devadesát dollarů. Mohl bych ji prodati za osmdesátdevět dollarů a devadesátdevět centů, ale ani o penny dráže, nebo se věc musí ke mně vrátiti. Nuže, jsou s tím dvě nesnáze. První jest, že když nabízíte tak zvláštní láhev za osmdesát dollarů, lidé myslí, že žertujete. A druhá — ale to nespěchá a já ji nemusím vysvětlovati. Jen si pamatujte, že ji musíte prodati za ražené mince.“

„Jak poznám, že jest toto vše pravda?“ tázal se Keawe.

„Něco z toho můžete hned zkusiti,“ odpověděl muž. „Dejte mi svých padesát dollarů, vezměte si láhev a přejte si, abyste měl svých padesát dollarů zpět v kapse. Nestane-li se to, zavazují se vám svou ctí, že smlouvu odvolám a vrátím vám peníze.“

„Neklamete mne?“ pravil Keawe.

Muž se zapřísáhl velikou přísahou.

„Nuže, odvážím se tak dalece,“ pravil Keawe, „neboť to nemůže uškoditi.“

A vyplatil své peníze muži, a tento mu podal láhev.

„Skřítku v láhvi,“ pravil Keawe, „chci svých padesát dollarů zpět.“

A vskutku, sotva že pronesl ta slova, byla již jeho kapsa tak těžká jako dříve.

„Zajisté, to jest podivuhodná láhev!“ pravil Keawe.

„A teď, dobré jitro, můj krásný hochu, nechť jde čert s vámi, místo mne!“ pravil muž.

„Počkejte!“ pravil Keawe; „mám již dost toho žertu. Zde, vezměte si svoji láhev zpět.“

„Koupil jste ji laciněji, než jsem já za ni zaplatil,“ odpověděl muž, mna si ruce. „Jest teď vaší, a co se mne týče, záleží mi jen na tom, abych vás viděl odejít.“

A při tom zazvonil na svého čínského sluhu a dal Keawe vyvésti z domu.

Teď, když byl Keawe na ulici, s lahvi pod paží, počal přemýšleti.

„Je-li vše pravda o této láhvi, možná, že jsem prodělal,“ myslí si. „Možná však, že ten člověk měl mne jen za blázna.“

První co učinil bylo, že spočítal své peníze; summa byla správná, čtyřicetdevět amerických dollarů a jeden chilský peníz.

„To vyhlíží jako pravda,“ pravil Keawe. „Teď zkusím něco jiného.“

Ulice v oné části města byly tak čisté, jako lodní paluba a ačkoliv bylo poledne, nebylo tam chodců. Keawe postavil láhev do stružky a kráčel pryč. Dvakrát se ohlédl a mléčná, baňatá láhev byla tam, kde ji zanechal. Po třetí se ohlédl a zahrnul za roh; ale sotva že tak učinil když jej něco ťukalo do lokte, a hle! bylo to vyčnívající dlouhé hrdlo, a okrouhlý břich byl vtěsnán do kapsy jeho pilotského kabátu.

„A to vyhlíží jako pravda též,“ pravil Keawe.

Na to koupil v krámě vývrtku a odešel na odlehle místo v polích. Tam se pokoušel vytáhnouti zátku; ale kdykoli zašrouboval vývrtku, vylezla zase ven a zátka byla neporušená jako dříve.

„To je nějaký nový druh korku,“ pravil Keawe; a náhle počal se trásti a potiti, neboť se bál té láhve.

Když se vracel k přístavu, uviděl krám, kde jistý muž prodával lastury a kyje z divošských ostrovů, staré pohanské bůžky, staré mince, obrazy z Číny a Japanu, a všechny možné věci, které plavci přivážejí ve svých námořních skřínkách. A tu měl nápad. Vešel dovnitř a nabídl láhev ke koupi za sto dollarů. Muž v krámě se mu nejdříve smál a nabídl mu pět dollarů, neboť to byla vskutku zvláštní láhev; takové sklo nebylo nikdy vyfouknuto v jakékoli lidské sklárně, tak hezky svítily barvy pod mléčnou bělí a tak podivně se choulil stín uprostřed; tedy, když se byl prodavač přel po nějaký čas svým způsobem, dal Keaweovi šedesát stříbrných dollarů za tu věc a postavil ji na polici uprostřed svého okna.

„Teď,“ pravil Keawe, „prodal jsem za šedesát to, co jsem koupil za padesát, nebo, abych mluvil pravdu, za něco méně, poněvadž jeden z mých dollarů pocházel z Chili. Teď se dovim pravdu v jiném ohledu.“

Navrátil se na palubu své lodi a když otevřel svoji skříňku, byla tam láhev; vrátila se rychleji než on sám. Keawe měl druhá na palubě, jehož jméno bylo Lopaka.

„Co je ti,“ pravil Lopaka, „že se díváš do své skříňky?“

Byli sami na přídě lodi; Keawe přiměl jej k slibu, že zachová vše v tajnosti a pověděl mu všechno.

„To je velmi podivná záležitost,“ pravil Lopaka, „a bojím se, že budeš mít obtíže s touto láhví. Ale jest tu jedna věc velmi jasná — že jsi si jist těmi obtížemi a že udělal lépe, kdybys hleděl něco vyzískati. Rozmysli si, co s ní chceš, dej rozkaz a stane-li se to, co si přeješ, koupím láhev sám, neboť zamýšlím zjednati si schooneri) a obchodovati mezi ostrovy.“

„To není mým záměrem,“ pravil Keawe; „ale chci míti krásný dům a zahradu na pobřeží Koná, kde jsem se narodil, se sluncem svítícím dovnitř dveřmi, květinami v zahradě, sklem v oknech, obrazy na stěnách, hračkami a krásnými koberci na stolech, na každý způsob takový, v jakém jsem byl dnes, jen o poschodí vyšší a s balkony kolem dokola, jako královský palác; abych tam žil bez starosti a veselil se se svými přáteli a příbuznými.“

„Dobrá,“ pravil Lopaka, „dovezme ji s sebou zpět do Hawaii, a bude-li všechno pravda, jak se domníváš, koupím láhev a budu žádati o schooner.“

Na tom se sjednotili a za nedlouho vrátila se loď do Honolulu, nesouc Keawea, Lopaku a láhev. Sotva že vystoupili na pevninu, setkali se s přítelem na pobřeží, který ihned počal projevovati soustrast Keaweovi.

„Nevím, proč mi projevuješ soustrast,“ pravil Keawe.

„Jest to možné, že jsi o tom neslyšel?“ pravil přítel. „Tvůj strýc, ten dobrý stařec, jest mrtev, a tvůj bratranec, ten krásný hoch, utopil se na moři.“

Keawe byl naplněn zármutkem, a počav plakati a naříkati, zapomněl na láhev. Ale Lopaka uvažoval u sebe a hned, když Keaweův žal trochu polevil, pravil: „Myslil jsem si, zdali nemá tvůj strýc pozemky na Hawaii, v kraji Kau

„Ne,“ pravil Keawe, „ne v Kau; jsou na úbočí hory, trochu na jih od Hookeny.“

„Tyto pozemky budou teď tvými?“ tázal se Lopaka.

„Ovšem že budou,“ pravil Keawe, a počal opět oplakávati své příbuzné.

„Ne,“ pravil Lopaka, „nenaříkej teď. Mám domněnku. Což kdyby toto bylo dílem láhve? Neboť jest tu vskutku místo pro tvůj dům.“

„Je-li tomu tak,“ zvolal Keawe, „jest mi velmi špatně poslouženo tím, že byli usmrceni moji příbuzní. Ale může to být, vskutku: neboť právě na takovém místě viděl jsem dům v duchu.“

„Dům však není dosud postaven,“ pravil Lopaka.

„Není; a nebude asi,“ pravil Keawe, „neboť ačkoliv můj strýc má trochu kávy, avy¹ a banánů, nebude toho více než tolik, abych mohl žiti v pohodlí; a zbytek oné země jest černá láva.“

„Pojďme k právníkovi,“ pravil Lopaka. „Mám dosud tento nápad na mysli.“

Tu, když přišli k právníkovi, ukázalo se, že Keaweův strýc nesmírně zbohatl v posledních dnech, a byly tam uložené peníze.

„A tu jsou peníze na dům,“ zvolal Lopaka.

„Pomýšlíte-li na nový dům,“ pravil advokát, „zde jest navštívenka nového architekta, o kterém mi vypravují velké věci.“

„Lépe a lépe!“ zvolal Lopaka. „Zde jest pro nás vše urovnáno. Poslouchejme dále rozkazů.“

Šli tedy k architektovi a on měl nákresy domů na stole.

„Vy chcete něco neobyčejného,“ pravil architekt. „Jak se vám líbí toto?“ a podal kresbu Keaweovi.

Tu, když Keawe upřel oči na nákres, vykřikl hlasitě, neboť to byl přesný obraz toho, co mu tanulo na mysli.

„Chci tento dům,“ myslil si. „Ačkoliv se mi příliš nelíbí způsob, jakým ho nabývá, chci jej teď a mohu rovněž tak přijímati dobré se zlým.“

1. ava (Piper methysticum) keř, z jehož kořene připravuje se opojný nápoj.

Pověděl tedy architektovi vše, co si přeje, a jak chce, aby dům byl zařízen a o obrazech na stěnách a tretkách na stolech; a potom se ho tázal přímo, za kolik by provedl celou tu věc.

Architekt položil mu mnoho otázek, vzal péro a provedl výpočet; a když byl hotov, jmenoval touž summu, kterou Keawe zdědil.

Lopaka a Keawe pohlédli na sebe a kývli.

„Jest zcela jasno,“ myslil si Keawe, „že se mi má toho domu dostati na každý způsob. Pochází od ďábla a myslím, že mi z toho vzejde málo dobrého. A jednou věcí jsem si jist, že totiž nepronesu již žádných přání, pokud budu míti tuto láhev. Ale tím domem jsem zatížen a musím též přijímali dobré spolu se zlým.“

Uzavřel tedy smlouvu s architektem a podepsali papír; a Keawe a Lopaka vstoupili zase na loď a pluli do Austrálie; neboť se shodli na tom, že nebudou vůbec do věci zasahovati, ale že nechají na vůli architektu a skřítku v láhvi, aby vystavěli a vyzdobili ten dům jak jim bude libo.

Cesta byla šťastná, jenže po celý čas Keawe tajil dech, neboť se zapřísáhl, že nebude projevovati již žádných přání a že nebude se dožadovati přízně ďáblovy. Určená doba uplynula, když se navrátili; architekt jim řekl, že jest dům hotov, a Keawe a Lopaka přeplavili se na „Hallu“ a odešli dolů do Kony, aby si prohlédli dům a podívali se, je-li všechno správně provedeno dle představy, která tanula Keaweovi na mysli.

II.

Dům stál na úbočí hory, kdež jej bylo možno viděti s lodi. Nahoře táhl se les do deštových oblaků; dole padala černá láva do roklin, kde byli pohřbeni dávní králové. Zahrada kvetla kolem toho domu všemi barvami květů; byly tu ovocné zahrady po obou stranách; a právě v předu, směrem k moři, byl vztyčen lodní stožár a nesl vlajku. Co se týče domu, byl o třech poschodích, s velkými pokoji, u každého z nich byl široký balkon; okna byla ze skla tak výborného, že bylo čisté jako voda a jasné jako den; nábytek všeho druhu zdobil pokoje; obrazy visely na stěnách ve zlatých rámech — obrazy lodí, bojujících mužů, nejkrásnějších žen a neobyčejných míst. Nikde na světě nejsou obrazy tak jasné barvy, jako ty, které našel Keawe ve svém domě. Co se týče drobností, byly neobyčejně pěkné; zvonkové hodiny a hrací stroje, mužící kývající hlavami, knihy plné obrázků, zbraně ze všech dílů světa a nej elegantnější hříčky k ukrácení chvíle osamělého člověka. A poněvadž by nikdo nedbal o to, aby bydlil v takových komnatách, nýbrž jen aby jimi prošel a prohlédl si je, byly vystaveny balkony tak široké, že by mohlo celé město žiti na nich v rozkoši; a Keawe nevěděl, kterému z nich má dát přednost, zdali zadnímu průčelí, kde vás ovíval vánek z vnitrozemí a kde jste hleděli na ovocné zahrady a květiny, nebo přednímu balkonu, kde jste mohli píti vítr mořský, shlížeti na příkrý svah hory a viděti „Hall“ plující kolem asi jednou týdně mezi Hookenou a pahorky Pele, nebo schoonery plující proti větru k pobřeží pro dříví, avu a banány.

Když si byli prohlédli všecko, Keawe a Lopaka usadili se v předsíni.

„Nuže,“ tázal se Lopaka, „je to vše tak, jak jsi ustanovil?“

„Slova toho nemohou vyjádřiti,“ pravil Keawe. „Jest to lepší, než jak jsem o tom snil, a jsem přesycen spokojeností.“

„Jest tu jediná věc, o níž nutno uvažovati,“ pravil Lopaka. „Možná, že toto vše jest zcela přirozeným a že skřítek v láhvi nemá s tím nic společného. Kdybych já koupil láhev a nedostal na konec žádného schooneru, páčil bych si prsty nadarmo. Dal jsem ti slovo, vím to, ale přece myslím, že mi neodepřeš ještě jednoho důkazu.“

„Přisahal jsem, že nebudu přijímati již žádných služeb,“ pravil Keawe. „Zabředl jsem již dosti hluboko.“

„To není služba, nač myslím,“ odpověděl Lopaka. „Chci jen viděti skřítku samotného. Tím se ničeho nezíská a tedy není . nutno, za něco se styděti, a přece, kdybych ho jednou uviděl, styděl bych se za tu celou věc. Tedy mi vyhov do té míry a dovol mi spatřiti skřítku a potom zde mám peníze v ruce a koupím láhev.“ „jest jen jedna věc, již se obávám,“ pravil Keawe. „Možná, že skřítek vyhlíží velmi škaredě a jestli se naň jednou podíváš, možná, že vůbec nebudeš tou žiti po láhvi.“

„Jsem muž, který drží slovo,“ pravil Lopaka. „A zde jsou peníze uprostřed mezi námi.“

„Velmi dobře,“ odpověděl Keawe, „jsem sám zvědav. Tedy pojdte, dovolte, abychom se na vás podívali, pane skřítku.“

Sotva že to pronesl, skřítek vyhlédl z láhve a schoval se opět, rychle jako ještěrka; a Keawe a Lopaka seděli tu jako zkamenělí. Úplně se setmělo, než některý z nich našel myšlenku, aby ji pronesl nebo hlas, kterým by ji pronesl a pak Lopaka přistrčil peníze Keaweovi a vzal si láhev.

„Jsem muž, který drží slovo,“ pravil, „ a mám toho zapotřebí, neboť jinak bych se nedotkl ani nohou této láhve. Nuže, obdržím svůj schooner a dollar neb dva do kapsy; a pak se zbavím tohoto ďábla jak rychle jen budu moci. Neboť, abych řekl pravdu, pohled na něho mne sklíčil.“

„Lopako,“ pravil Keawe, „nesmýšlej o mně hůře, než můžeš. Ví, že jest noc, že cesty jsou špatné a že jest nepříjemné jiti kolem hrobů tak pozdě; ale prohlašuji, že od té doby, co jsem viděl ten malý obličej, nemohu jisti, ani spáti, ani se modliti, do-

kud neodejde ode mne. Dám ti lucernu a koš, do něhož dáš láhev a jakýkoli obraz neb pěknou věc v mém domě, která se ti líbí a odejdi hned a jdi na nocleh v Hookeně k Nahrnu,“

„Keawe,“ pravil Lopaka, „mnohý by ti to měl za zlé; především, když jsem se k tobě tak přátelsky zachoval, že jsem dodržel slovo a koupil jsem láhev; a proto také noc, temnota a cesta kolem hrobů musí být desetkrát nebezpečnější muži s takovým hříchem na svědomí a s takovou láhví pod paží. Ale co se mne týče, jsem sám tak neobyčejně poděšen, že nemám odvalu tě kárati. Jdu tedy a prosím Boha, abys byl šťasten ve svém domě a já abych měl štěstí se svým schoonerem a abychom se oba dostali na konec do nebe, na vzdor ďáblu a jeho láhvi.“

Lopaka tedy sešel s hory a Keawe stál na svém předním balkoně a naslouchal klapotu koňských podkov a pozoroval, jak světlo lucerny pohybuje se dolů po stezce a podél útesů s jeskyněmi, kde jsou pohřbeni dávní mrtví; a po celý ten čas chvěl se, spínal ruce, modlil se za svého přítele a chválil Boha, že on sám vyvázl z té úzkosti.

Ale následující den byl velmi krásný a jeho nový dům vyhlížel tak rozkošně, že zapomněl na své ohavy. Den za dnem míjel a Keawe tu bydlil v ustavičné radosti. Jeho místo bylo v zadní předsíni; tam jedl, bydlil a četl příběhy v honolulských novinách; ale když šel někdo kolem, vešel dovnitř a prohlédl si pokoje a obrazy. A sláva domu roznesla se daleko a široko. Byl nazván Ka-Hale Nui — Velkým Domem — v celé Koně; a někdy Jasným Domem, neboť Keawe měl ve službě Čiňana, který po celý den oprašoval a leštil, a sklo, zlacení, krásné látky a obrazy svítily tak jasně jako jitro. Co se Keawe samotného týče, nemohl projiti pokoji, aniž by nezpíval, jeho srdce se tak šířilo; a když pluly kolem lodi po moři, vyvěsil své barvy na stožáru.

Tak čas ubíhal, až jednoho dne Keawe odešel na návštěvu až do Kailuy, k jistému svému příteli. Tam byl dobře pohoštěn a následujícího jitra vydal se na cestu tak brzo, jak jen mohl a jel kvapně, neboť toužil velice spatřit si svůj krásný dům a mimo to příští noc byla ta, ve které mrtví z dávných časů obcházejí

po úbočích Kóny; a poněvadž se již stýkal s ďáblem, byl tím opatrnějším, aby se nesesetal s mrtvými. Nedaleko za Honaunau, hledě daleko v před, zpozoroval ženu, jež se koupala na pokraji moře; zdálo se, že jest to pěkně rostlá dívka; ale on již dále na to nemyslel. Potom viděl, jak poletuje její bílá košile, když ji oblékala, pak její rudé holoku a když se k ní přiblížil, ukončila již svoji toalettu, vystoupila po svahu od moře a stála u cesty ve svém rudém holoku, všechna svěží po lázni a její oči zářily a byly laskavé. Sotva ji Keawe spatřil, přitáhl uzdu.

„Myslel jsem, že znám každého v tomto kraji,“ pravil. „Jak to tedy přijde, že tě neznám?“

„Jsem Kokua, dcera Kianova,“ pravila dívka, „a právě jsem se vrátila z Oahu. Kdo jsi ty?“

„Řeknu ti, kdo jsem, za okamžik,“ pravil Keawe, seskakuje se koně, „ale teď ne, neboť mám nápad na mysl; možná, že jsi již o mně slyšela, a kdybys věděla kdo jsem, nedala bys mi upřímnou odpověď. Ale řekni mi především jednu věc. Jsi provdána?“

Tomu se Kokua zasmála hlasitě.

„Ty mi kladeš otázky,“ pravila. „Jsi sám ženat?“

„Skutečně, Kokuo, nejsem.“ odpověděl Keawe, „a nikdy jsem na to nepomýšlel, až v tuto hodinu. Ale zde jest prostá pravda; Potkal jsem tě zde na cestě a spatřil jsem tvé oči, které jsou jako hvězdy, a mé srdce letělo k tobě rychle jako pták. A tedy, nechceš-li mne, řekni to a já pojedu dále k svému domovu; nepovažuješ-li mne však za horšího, než kteréhokoli jiného mladého muže, řekni to, a já odbočím k tvému otci na nocleh a zítra si s ním promluví.“

Kokua nepromluvila ani slova, ale hleděla na moře a smála se.

„Kokuo,“ pravil Keawe, „neříkáš-li ničeho, budu to považovati za dobrou odpověď; pojďme tedy k dveřím tvého otce.“ Kráčela před ním, dosud bez řeči; jen někdy se ohlédla zpět a pohlédla zase jinam, a držela tkanice svého klobouku v ústech.

Když přišli ke dveřím, Kiano vyšel na svou verandu, vykřikl a uvítal Keawe jménem. Při tom se dívka ohlédla, neboť sláva velkého domu došla k jejím uším a zajisté to bylo veliké pokušení.

Po celý ten večer se velice veselili pospolu; a dívka byla smělá před očima svých rodičů a učinila si terč z Keawe, neboť byla ostrovtipná. Následujícího dne promluvil s Kianem a našel dívku samotnou.

To byly námluvy Keaweovy; věci šly ku předu rychle, ale tak jde šíp, a kule z pušky ještě rychleji, a přece oba mohou zasáhnouti terč. Věci šly rychle ku předu, ale došly také daleko, a myšlénka na Keawea zněla dívce v hlavě; slyšela jeho hlas v příboji, tříštícím se o lávu, a pro tohoto mladého muže, kterého viděla jen dvakrát, bvla by opustila otce, matku a rodné ostrovy. Co se Keawe samotného týče, jeho kuň letěl vzhůru po horské stezce pod útesem hrobů a zvuk kopyt a hlas Keaweův, který si zpíval pro potěšení, ozývaly se v jeskyních mrtvých. Přijel k Jasnému Domu a dosud zpíval. Posadil se a jedl na širokém balkoně a Číňan se divil svému pánu, slyše, jak zpívá mezi jednotlivými sousty. Slunce zapadlo do moře, nadešla noc a Keawe procházel se po balkonech při světle lamp, vysoko na hoře a jeho zpěv lekal muže na lodích.

„Kokuo,“ pravil, „činila jsi mne svým terčem po celý večer; a jest dosud čas vyprotože jsem se obával, že budeš mysliti příliš mnoho na ten dům a příliš málo na muže, který tě miluje. Teď víš vše, a přeješ-li si viděti mne naposled, řekni to hned.“ „Ne,“ pravila Kokua. Ale tentokrát se nesmála, a Keawe nežádal více.

„Zde jsem teď na výši,“ pravil k sobě. „Možná, že život nebude lepší; to jest vrchol hory a všechno kolem mne kloní se k horšímu. Poprvé osvětlím pokoje, vykoupám se ve své krásné lázni s horkou a studenou vodou a budu spáti nahoře na loži ve své svatební komnatě.“

Tedy Číňan dostal rozkaz, musil vstáti s lože a zatopit i v pecích; a když chodil dole kolem kotlů, slyšel, jak jeho pán zpívá a raduje se nahoře v osvětlených pokojích. Když se voda počala ohřívati, Číňan zavolal na svého pána; Keawe vešel do koupelny, a Číňan slyšel jej zpívati, když naplňoval mramorovou nádržku a opět jej slyšel zpívati a zpěv přerušovati při svlékání, až konečně náhle zpěv utichl. Číňan poslouchal a poslouchal; volal

nahoru na Keawe a tázal se ho, je-li vše v pořádku, a Keawe mu odpověděl „Ano“, a kázal mu, aby šel spát; ale nebylo již zpěvu v Jasném Domě, a po celou noc slyšel Číňan, jak nohy jeho pána obcházejí kolem a kolem balkony bez klidu.

Pravá příčina toho byla tato: Když se Keawe svlékal k lázni, spatřil na svém těle skvrnu, jako skvrnu lišejníku na skále a tehdy přestal zpívat. Neboť znal podobu oné skvrny a věděl, že upadl do čínské nemoci¹.

Jest to smutná věc pro kohokoli, upadne-li do této nemoci. A byla by to smutná věc pro kohokoli, opustiti dům tak okrášlený a pohodlný a odejiti ode všech svých přátel na severní pobřeží Molokaie², mezi mocným úskalím a mořským příbojem. Ale co bylo to proti případu Keaweově? On se setkal se svojí láskou teprve včera a získal ji teprve dnes ráno, a teď viděl, jak se všechny jeho naděje tříští v okamžiku jako kus skla.

Chvíli seděl na kraji lázně; potom vyskočil s výkřikem, vyběhl ven a běhal sem a tam a sem a tam po balkoně jako zoufalec.

„Velmi ochotně mohl bych opustiti Hawaii, domov svých otců,“ přemýšlel Keawe. „Velmi lehce mohl bych opustiti svůj dům ve výši, s mnohými okny, zde na horách. Velmi zmužile mohl bych jiti na Molokai, do Kalaupapy při úskalích, abych tam žil s nemocnými a abych tam spal, daleko od svých Otců. Ale co jsem učinil zlého, jaký hřích leží na mé duši, že jsem se musil setkati s Kokuou, vycházející z mořské vody za večera — s Kokuou, která lapila moji duši, s Kokuou, světlem mého života? Ji si nesmím nikdy vžiti, na ni se nesmím déle dívat, jí se nesmím již dotýkati svojí milující rukou. A k vůli tomu— pro tebe, oh, Kokuo, vylévám svůj nářek!“

Potom si vzpomněl, že příštího dne popluje kolem „Halí“ na zpáteční cestě do Honolulu.

„Tam musím jít nejdříve,“ myslil si, „a vyhledat Lopaku.“

1. malomocenství

2. ostrov, kam vyvážejí se malomocní

Neboť nejlepší naděje, kterou teď mám, jest, že naleznou touž láhev, které jsem se tak rád zbavil.“

Teď pozorujete, jakým mužem byl Keawe, neboť byl by mohl žiti v Jasném Domě po léta a nikdo by nebyl zvěděl o jeho nemoci; on však nedbal nic na to, když měl ztratiti Kokuu. A zase, mohl si vžiti Kokuu i tak, jak byl; a tak by byli mnozí učinili, protože mají duše vepřů. Ale Keawe miloval dívku mužně, nechtěl jí ublížiti a přivésti do nebezpečí.

Krátce po půlnoci přišla mu na mysl vzpomínka na onu láhev. Odešel do zadní předsíně, vzpomněl si na den, kdy ďábel vyhlédl, a při té myšlénce tuhla mu krev v žilách.

„Strašná to věc, ta láhev,“ myslil si Keawe, „a strašný je skřítek, a strašné jest, odvážiti se plamenů pekelných. Ale jakou jinou nadějí mám, že vyléčím svoji nemoc, nebo že pojmu za ženu Kokuu? Cože!“ myslil si, „čelil bych ďáblu jen jednou, aby mi opatril dům, a necelil bych mu opět, abych získal Kokuu?“

III.

Nemohl ani oka zamhounti, jídlo mu vážlo v hrdle; ale poslal dopis Kianovi a asi v tu dobu, kdy se měl parník blížiti, jel dolů podél útesů hrobů. Pršelo; jeho kůň stoupal těžce; vzhlédl k černým ústím jeskyň, a záviděl mrtvým, kteří tam spali a měli strasti za sebou a vzpomněl si, jak tudy cválal předešlého dne a užasl. Tak přijal dolů do Hookeny, a tam byl lid z celého kraje shromážděn, očekáváje parník, jako obyčejně. Pod přístřeším před skladištěm seděli, žertovali a vyprávěli si novinky; ale nebylo látky k hovoru v nitru Keaweově, a on tu seděl uprostřed nich a hleděl ven na déšť padající na domy, na příboj bijící mezi skalami a vzdechy stoupaly mu v hrdle.

„Keawe z jasného Domu je sklíčen. říkal jeden druhému.

Vskutku také byl, není se čemu diviti.

Potom připlul „Halí“, a velrybárský člun dopravil ho na palubu. Zád' lodi byla plna Haolů — bělochů — kteří přijeli navštívit sopky, jak jest jejich zvykem, střed lodi byl natlačen Kanaky¹ a přidá divokými býky z Hila a koňmi z Kau: ale Keawe seděl stranou ode všech, v svém žalu, a pozoroval dům Kianův. Tam stál, nízko na pobřeží, v černých skalách a stísněn kokosovými palmami, a tam u dveří bylo rudé holoku, ne větší než moucha, a pohybovalo se sem a tam s čilostí mouchy.

„Ah! královno mého srdce,“ zvolal, „dám v sázku svoji drahou duši, abych tebe získal!“

Brzy na to se setmělo, kabiny byly osvětleny, a Haolové seděli, hráli v karty a pili whisky, jak jest jejich zvykem; ale Keawe chodil

1. domorodci z ostrovu Hawaiských

po palubě po celou noc, a po celý následující den; když pluli podél zátvemi strany ostrova Maui neb Molokai, chodil ještě sem a tam, jako divoké zvíře ve zvěřinci.

K večeru minuli Diamantové Předhoří a připluli k přístavišti Honolulu. Keawe vystoupil mezi dav a počal se tázati po Lopakovi. Zdálo se, že se stal majitelem schooneru, nad nějž nebylo lepšího na ostrovech, a vydal se na obchodní cestu až do Pola-Pola neb Kahiki; tedy se nedala pomoc od Lopaky očekávati. Keawe vzpomněl si na jistého svého přítele, právníka v městě (nesmím říci jeho jméno) a dotazoval se na něho; řekli mu, že náhle zbohatl a že má krásný nový dum na pobřeží Waikiki; a to přivedlo Keawe na myšlénku; najal koně a dojel k právníkovu domu.

Dům byl všecek z brusu nový, stromy v zahradě ne větší než hůlky, a právník (když přišel) vyhlížel jako velice spokojený muž.

„Čím vám mohu posloužiti?“ řekl právník.

„Jste přítelem Lopakbým,“ pravil Keawe, „a Lopaka koupil ode mne jistou věc ,na jejíž stopu, jak myslím, mne můžete uvést.“

Právníkova tvář se velice zachmuřila.

„Netvrdím, že bych vám nerozuměl, pane Keawe,“ pravil, „ačkoliv jest to ošklivá záležitost k pojednávání. Můžete být jist, že nevím ničeho, ale přece mám domněnku; a budete-li se dotazovati v jisté části města, myslím, že obdržíte zprávy.“

A udal jméno jistého muže, které zase bych neměl raději opakovati. Tak tomu bylo po celé dny; a Keawe chodil od jednoho ke druhému, nalézaje všude nové šaty a kočáry, krásné nové domy a všude lidi velice spokojené; ačkoliv (to jest jisté), když se zmínil o své záležitosti, jejich tváře se zachmuřily.

„Nepochybně jsem na stopě,“ myslil si Keawe. „Tyto nové šaty a kočáry jsou samé dary malého skřítka, a tyto radostné tváře jsou tváře lidí, kteří sklidili svůj výtěžek a zbavili se proklaté věci v bezpečí. Až uvidím bledé líce a ušívším vzdechy, zvím, že jsem blízko láhve.“

Tak se stalo konečně, že byl doporučen jistému Haolovi v ulici Beritania. Když přišel ku dveřím, asi v hodinu večere, byly tu obvyklé známky nového domu, mladá zahrada a elektrické světlo zářící v oknech; když však přišel majitel, záchvěv naděje a strachu projel Keawem. Neboť tu byl mladý muž, bledý jako mrtvola, s tmavými kruhy kolem očí, s vypadávajícím vlasem, a s takovým výrazem v tváři, jaký asi má člověk očekávající šibenici.

„Zde jest, to je jisto,“ myslil si Keawe, a tedy před tímto mužem naprosto netajil účel své návštěvy. „Přicházím koupit láhev,“ pravil.

Při těchto slovech mladý Haole z ulice Beritania se zapotácel ke zdi.

„Láhev! sípal. „Koupit láhev?““

Potom se zdálo, že se dusí, a uchopiv Keawea za ruku, uvedl jej do pokoje a nalil víno do dvou sklenic.

„Má účta,“ pravil Keawe, který se svého času mnoho stýkal s Haoly.

„Ano,“ dodal, „přicházím koupit láhev. Jaká jest teď cena?“

Při těch slovech proklouzla mladému muži sklenice prsty a pohlédl na Keawea jako duch.

„Cena?“ pravil. „Cena? Neznáte ceny?“

„Na tu se vás táži,“ odpověděl Keawe. „Ale proč jste tak znepokojen? Není snad něco v pořádku s cenou?“

„Klesla velice od vašich časů, pane Keawe,“ pravil mladý muž koktaje.

„Dobrá, dobrá, tím méně za ni zaplatím,“ pravil Keawe. „Kolik vás stála?“

Mladý muž byl bledý jako plátno.

„Dva centy,“ pravil.

„Cože!“ zvolal Keawe; „dva centy? Nuže, vy ji tedy můžete prodati jen za jeden. A kdo ji koupí —“

Slova odumřela Keaweovi na jazyku*. Ten, kdo ji koupí, nebude již moci ji prodati, láhev a skřítek zůstanou s ním až do smrti, a po smrti odnesou jej do rudého pekla.

Mladý muž z ulice Beritania padl na kolena.

„Pro Boha, kupte ji!“ volal. „Můžete mít k tomu ještě celé mé jmění. Byl jsem šíleným, když jsem ji koupil za tu cenu. Zpronevěřil jsem peníze v krámě, kde jsem zaměstnán; byl jsem ztracen, byl bych jinak musil jít do vězení.“

„Ubožáku!“ pravil Keawe. „Vy jste chtěl dát duši v sázku při tak zoufalém dobrodružství, a vyhnouti se náležitému trestu za svůj nečestný čin; a myslíte, že bych mohl váhati, mám-li lásku před sebou? Dejte mi láhev a drobné zpět, což máte zajisté připraveno. Zde jest pětcentový peníz.“

Bylo tomu tak, jak se Keawe domníval; mladý muž měl drobnou minci připravenou v zásuvce; láhev změnila majitele a sotva Keaweovy prsty sevřely hrdlo, vydechl své přání, aby byl čist. A dozajista, když přišel domů do svého pokoje a svlékl se před zrcadlem, jeho tělo bylo zdravé jako tělo dítěte. A bylo to podivné; sotva uviděl tento zázrak, již jeho smýšlení se změnilo a on nedbal nic na čínskou nemoc a dosti málo na Kokuu; a měl jen jednu myšlenku: že je zavázán skřítku v láhvi časně a věčně a že nemá lepší naděje, než být na věky troudem v plamenech pekelných. Daleko před sebou je viděl v duchu plápolati, a jeho duše se chvěla, a tma padala na světlo.

Když Keawe přišel trochu k sobě, vzpomněl si, že jest večer, kdy hrává kapela v hotelu. Tam se odebral, poněvadž se obával být o samotě; a tam, mezi šťastnými tvářemi, chodil sem a tam, poslouchal, jak tony stoupa ji a klesají, viděl Bergera, jak dává takt a po celý ten čas slyšel praskati plameny a viděl rudý oheň planoucí v bezedné propasti. Náhle kapela zahrála „Hi-ko-ao-ao“; to byla píseň, kterou zpíval s Kokuou, a při jejím nápěvu vrátila se mu odvaha.

„Již se stalo,“ myslil si, „a ještě jednou musím přijímati dobré se zlým.“

Tak se stalo, že se navrátil na Hawaii prvním parníkem, a v čase pokud možno nejkratším oženil se s Kokuou a uvedl ji po úbočí hory do Jasného Domu.

Bylo to pak s těmi dvěma tak, že když byli pospolu, Keaweovo

srdce se utišilo, ale jakmile byl o samotě, upadl v strašné rozjímání, a slyšel plameny praskati a viděl, jak rudý oheň plane v bezedné propasti. Dívka mu vskutku náležela úplně; její srdce poskakovalo, když ho viděla, její ruka tiskla ruku jeho, a byla tak rostlá od vlasů na hlavě až po nehty na nohou, že se na ni nikdo nemohl podívat, aniž by se nepotěšil. Byla příjemné povahy. Měla vždy dobré slovo. Byla plna zpěvu, a chodila sem a tam po Jasném Domě, jsouc nejjasnější ze všeho, co bylo v jeho třech poschodích a prozpěvujíc jako pták. A Keawe hleděl na ni a slyšel ji s rozkoší, a pak se musil uchýliti stranou a plakati a sténati, pomysli-li na cenu, za kterou ji získal; pak si musil osušiti oči, umýti si tvář a posaditi se vedle ní na širokých balkonech, zpívati s ní společně a (s těžkým srdcem) opětovati její úsměvy.

Přišel den, kdy jí nohy počaly váznouti a její zpěv stal se vzácnějším; a teď neplakával jen Keawe sám po straně, ale oba se odloučili od sebe a sedávali na protilehlých balkonech, majíce mezi sebou celou šíři jasného Domu. Keawe byl tak pohřížen ve své zoufalství, že sotva tuto změnu pozoroval, a byl jen rád, že má více hodin k tomu, aby mohl seděti o samotě a hloubati o svém osudu, a že není tak často odsouzen, aby se tvářil usměvavě, maje srdce těžké. Ale jednoho dne, když kráčet tiše domem, slyšel zvuk, jako když dítě vzlyká, a tu byla Kokua, válící svoji tvář po podlaze balkonu, a plačící jako ztracená.

„Činíš dobře, že se zdržuješ doma, Kokuo,“ pravil, „a přece bych dal svoji hlavu za to, abys ty aspoň mohla být šťastna.“

„Šťastna!“ zvolala. „Keawe, když jsi bydlil sám ve svém Jasném Domě, byl jsi příslovečným po ostrově, jako šťastný muž; smích a zpěv byly v tvých ústech, a tvoje tvář byla tak jasná jako východ slunce. Pak jsi pojal za ženu ubohou Kokuu, a dobrý Bůh ví, co jí chybí, ale od toho dne jsi se neusmál. Oh!“ zvolala, „co mi chybí? Myslíla jsem, že jsem hezká, a vím, že jsem ho milovala. Co mi chybí, že vrhám tento mrak na svého manžela?“

„Ubohá Kokuo,“ pravil Keawe. Posadil se jí po boku a pokoušel se, vžiti jí za ruku, ona ji však odtrhla. „Ubohá Kokuo,“ pravil opět. „Mé ubohé dítě, má hezká! A já jsem o tom všem

mezitím přemýšlel, abych tě ušetřil! Nuže, máš vědět vše. Potom aspoň polituješ ubohého Keawea; pak porozumíš, jak velice tě miloval kdysi, že se odvážil pekla, aby tě získal, a jak velice tě dosud miluje (ubohý, zatracený), že se může ještě usmáti, když tě vidí.“

Na to jí pověděl všecko, docela od začátku.

„Ty jsi učinil toto pro mne?“ zvolala. „Ah, co mi teď záleží na něčem?“ a objala ho a plakala v jeho náruči.

„Ah, dítě!“ pravil Keawe, „a přece, uvážím-li plamen pekelný, záleží mi na tom mnoho!“

„To mi neříkej,“ pravila ona, „nikdo nemůže být ztracen, poněvadž miloval Kokuu, a nedopustil se jiné chyby. Pravím ti, Keawe, že tě zachráním těmato rukama, anebo zhyne s tebou společně. Cože! ty jsi mne miloval, a dal jsi svoji duši za mne a myslíš, že nezemru, abych tě zachránila navzájem?“

„Ah, moje drahá, mohla bys zemřít stokrát a jaký rozdíl by to způsobilo?“ zvolal, „vyjma ten, že bys mne zůstavila samotného, až by přišel čas mého odsouzení.“

„Ty nevíš ne,“ pravila; „byla jsem vychována na škole v Honolulu; nejsem obyčejné děvče, a pravím ti, že zachráním svého milence. Co to říkáš o centu? Ale celý svět není Amerika. V Anglii mají peníz, zvaný farthing, což jest asi půl centu. Ah, žel!“ zvolala, „toť věc sotva napraví, neboť kupec musí být ztracen, a my nenajdeme nikoho tak zmužilého, jako můj Keawe! Avšak, potom jest tu Francie; mají tam malý peníz, který nazývají centimem, a těch jde pět do centu, nebo asi tak. Nemohli bychom učiniti nic lepšího. Pojď, Keawe, pojedme na francouzské ostrovy; pojedme na Tahiti tak rychle, jak nás jen lodi budou moci nésti. Zde máme čtyři centimy, tři centimy, dva centimy, jeden centime; čtyři prodeje, jež možno provést a my jsme dva k ujednání koupě. Pojď, můj Keawe, polib mne a zapuď starost. Kokua tě ochrání.“ „Dare Boží,“ zvolal, „nemohu si mysliti, že mne Bůh potrestá za to, že jsem žádal něco tak dobrého! Budiž tomu tedy, jak chceš; doved mne kam chceš; skládám svůj život a svoji spásu do tvých rukou.“

Časně z rána následujícího dne Kokua konala své přípravy.

Vzala Keaweovu skříňku, kterou s sebou vozil jako plavec, a nejdříve uložila láhev do kouta, pak do ní složila jejich nej dražší šaty a nej pěknější tretky z domu.

„Neboť,“ pravila, „musíme vyhlížeti jako nemocní lidé, neb kdo uvěří v láhev?“

Po celý čas, co konala přípravy, byla veselá jako pták; jen když pohlédla na Keawea, vytryskly jí slzy do očí a musila k němu běžeti a políbíti ho. Co se Keawea týče, spadl mu kámen se srdce; teď, když své tajemství sdělil a měl před sebou jakousi naději, zdál se být novým člověkem, jeho nohy kráčely lehce po zemi a dýchal zase volně. Přece však mu číhal strach dosud po boku; a zas a zas, jako vítr uhasíná svíci, zmírala v něm naděje, a on viděl, jak plameny plápolají a rudý oheň hoří v pekle.

Rozhlásili po kraji, že odjeli pro zábavu do Spojených Států, což bylo považováno za podivné, a nebylo přece tak podivným, jako pravda, kdyby ji byl mohl někdo uhádnouti. Odjeli tedy do Honolulu po „Hallu“, a odtud po „Umatille“ do San Francisca, s davem Haolů, a ze San Francisca odpluli poštovní brigantinou „Tropickým ptákem“ do Papeete, hlavního města Francouzů na Jižních Ostrovech. Tam přijeli po příjemné cestě, za krásného dne, kdy váł passátní vítr, a viděli úskalí, o něž se tříštil příboj, Motuti s jeho palmami, schoonery plující mezi ostrovy, bílé domy města, stojící nízko dole podél pobřeží mezi zelenými stromy, a nahoře bory a oblaka Tahiti, Moudrého Ostrova.

Považovali za nejmoudřejší najati dům, který tudíž najali proti britskému konsulátu; blýskati se penězi a okázale se pyšniti povozy a koňmi. To mohli dělati velmi lehce, pokud měli láhev, neboť Kokua byla smělejší než Keawe, a kdykoli ji napadlo, požádala skříťka o dvacet nebo sto dollarů. Tímto způsobem docílili brzy, že si jich v městě počali všímati; a cizinci z Hawaii, jejich vyjížděky na koni a v kočáře, krásná holoku a bohaté krajky Kokuiny staly se předmětem mnohého hovoru.

Za nedlouho činili pokroky v tahitské řeči, která se podobá hawaiské, se změnou jistých písmen; a jakmile mluvili plynněji, počali nabízetí láhev ke koupi. Musíte uvážiti, že nebylo lehké,

takový předmět uvést; nebylo lehké, přesvědčiti lidi, že to myslíte vážně, nabízíte-li jim na prodej za čtyři centimy nevyčerpateľný pramen zdraví a bohatství. Bylo nutno, mimo to, vysvětliti nebezpečí láhve; a tu buďto lidé nevěřili celé té věci a smáli se, nebo přemýšleli tím více o temné stránce, zmocňovala se jich vážná nálada a vzdalovali se Keawe a Kokuy jako osob, majících styky s ďáblem. Tedy na místě, aby získávali půdy, tito dva počali shledávati, že se jim v městě počínají lidé vyhýbati; děti utíkaly před nimi křičíce, věc to nesnesitelná pro Kokuu; katolíci se křížovali, když kráčeli kolem, a všichni lidé počali se svorně vprostřovati ze styků s nimi.

Jejich duše byly zachváceny sklíčeností. Sedávali večer ve svém novém domě, po celodenní únavě nevyměnili ani slova; nebo bylo ticho přerušeno Kokuou, propukající náhle ve vzlykání. Někdy se spolu modlívali, někdy postavili láhev na podlahu a seděli po celý večer, pozorující, jak se stín choulí uprostřed. Y takových dobách báli se jít na lože; trvalo dlouho, než usnuli, a zdřiml-li některý z nich, probudil se zase a shledal, že druhý pláče tiše ve tmě; nebo se probudil sám, poněvadž druhý prchl z domu a ze sousedství oné láhve, aby se procházel pod banány v zahradce, nebo na pobřeží při měsíčním světle.

Jedné noci tomu tak bylo, když se Kokua probudila. Keawe odešel; hmatala v loži, a jeho místo bylo chladné. Tu se jí zmocnil strach, a ona se posadila na loži. Trochu měsíční záře proniklo okenicemi; pokoj byl jasný, a ona mohla viděti láhev na podlaze. Venku byl silný vítr, velké stromy ve stromořadí sténaly hlasitě a spadlé listy chřestily na verandě. Mezi tím vším slyšela Kokua ještě jiný zvuk; pocházel-li od zvířete, neb od člověka, mohla sotva říci; ale byl smutný až k smrti a pronikal jí do duše. Vstala tiše, otevřela dvéře dokořán, a pohlédla do dvora, měsícem ozářeného. Tam, pod banány, ležel Keawe ústy v prachu a při tom sténal.

První myšlénkou Kokuinou bylo, běže-ti k němu a těšiti ho. Druhá její myšlénka zdržela ji mocí. Keawe se choval před svojí manželkou jako statečný muž; málo jí slušelo, aby se v hodině

slabosti vtírala v jeho hanbu. S touto myšlénkou vrátila se do domu.

„Nebesa!“ myslila si, „jak jsem byla bezstarostná — jak slabá! Ne já, ale on stojí v tomto věčném nebezpečí; ne já, ale on vzal kletbu na svoji duši. K vůli mně, a pro lásku tvora tak málo cenného a prospěšného, vidí teď tak těsně u sebe plameny pekelné, ano i cítí jejich kouř, leže zde venku ve větru a měsíčním světle. Což jsem tak tupého ducha, že jsem teprve teď uhádla svoji povinnost? nebo jsem ji poznala dříve a vyhnula jsem se jí? Ale teď aspoň chci svoji duši z lásky obětovati; teď se loučím s bílými stupni nebes a s očekávajícími tvářemi svých přátel. Lásku za lásku, a kéž moje se vyrovná Keaweove! Duši za duši, a necht' moje zhyne!“

IV.

Kokua byla žena obratná, a brzy se oblékla. Vzala k sobě drobnou minci; drahocenné centimy měli vždy po ruce, neboť této mince se málo užívá, a oni se zásobili ve vládní kanceláři. Když vyšla do stromořadí, vítr přihnul mraky a měsíc se zatemnil. Město spalo, a ona nevěděla, kam se má obrátit, když tu slyšela někoho kašlati ve stínu stromů.

„Starce,“ pravila Kokua, „co děláš zde venku v chladné noci?“

Stařec mohl stíží promluvit pro kašel, vyrozuměla však, že je stár a chůd a cizincem na ostrově.

„Prokážeš mi službu?“ pravila Kokua. „Jako cizinec cizince, a jako stařec mladé ženě, pomůžeš dceři Hawaie?“

„Ah!“ pravil stařec, „tys tedy ta čarodějka z osmi ostrovů? A dokonce i moji starou duši chceš zaplésti do osidel. Ale slyšel jsem o tobě, a vzdoruji tvé bezbožnosti!“ „Posaď se zde,“ pravila Kokua, „a dovol mi, abych ti vyprávěla příběh.“

A pověděla mu příběh Keaweův od začátku až do konce.

„Avšak,“ pravila, „jsem jeho ženou, kterou zakoupil spásou své duše. A co mám dělat? Kdybych šla k němu sama a nabídla se, že ji koupím, odmítne. Půjdeš-li však ty, prodá ji velmi rád. Budu tě zde očekávat; koupíš ji za čtyři centimy, a já zase ji koupím za tři. A posilniž Pán ubohou dívku!“

„Klameš-li mne,“ pravil stařec, „myslím, že tě Bůh usmrtí.“

„Usmrtí!“ zvolala Kokua. „Bud jist, že usmrtí. Nemohla bych být tak zrádnou. Bůh by toho nestrpěl.“

„Dej mi čtyři centimy a očekávej mne zde,“ pravil stařec.

Teď, když Kokua stála sama na ulici, její odvaha klesla. Vítr hučel ve stromech, a jí se to zdálo hučením plamenů pekelných;

stíny se míhaly ve světle pouličních lamp, a jí se zdálo, že jsou to lapající ruce ďáblů. Kdyby byla měla sílu, byla by, musila utéci, a kdyby byla měla dech, byla by musila hlasitě vykřiknouti; ale nemohla opravdu učiniti ani toho, ani onoho, a stála a chvěla se v stromořadí jako poděšené dítě.

Pak viděla starce se vraceti, a měl láhev v ruce.

„Učinil jsem, jak jsi mi přikázala,“ pravil, „opustil jsem tvého manžela plačícího jako dítě; dnes v noci bude spáti klidně.“

A podával jí láhev.

„Než mi ji dáš,“ pravila Kokua, oddychujíc těžce, „vezmi dobré se zlým — žádej, abys byl sprostěn svého kašle.“

„Jsem stařec,“ odpověděl on, „a příliš blízek hrobu, než abych přijímal přízeň ďáblů. Ale co jest to? Proč nebéřeš láhev? Ty váháš?“

„Neváhám!“ zvolala Kokua. „Jsem jen slabá. Dej mi jen okamžik. Má ruka se vzpírá: mé tělo couvá před tou prokletou věcí. Jen okamžik!“

Stařec pohlédl na Kokuu laskavě.

„Ubohé dítě!“ pravil, „obáváš se, že tě opouští odvaha. Nuže, dovol mi, abych láhev podržel. Jsem stár a nemohu již nikdy být šťasten na tomto světě; a co se týče příštího —“

„Dej mi ji!“ zasípala Kokua. „Zde jsou tvé peníze. Myslíš, že jsem tak nízká? Dej mi láhev.“

„Bůh ti žehnej, dítě,“ pravil stařec.

Kokua skryla láhev pod svým holoku, rozloučila se se starcem, a odešla stromořadím, nedbajíc kam, neboť všechny cesty byly teď pro ni stejnými a vedly stejně do pekla. Chvillemi kráčela a chvílemi běžela: chvílemi vykřikla hlasitě do noci, a chvílemi ležela u cesty v prachu a plakala. Vše, co slyšela o pekle, přišlo jí na mysl; viděla plameny plápolati, cítila kouř a její tělo páliło se na ulili.

K ránu přišla její mysl zase do rovnováhy a ona se vrátila domů. Bylo tomu tak, jak pravil stařec: Keawe dřímал jako dítě. Kokua stanula a hleděla na jeho tvář.

„Teď, můj manželi,“ pravila, „jest na tobě řada spáti. Až se

probudíš, bude na tobě řada zpívati a smáti se. Ale pro ubohou Kokuu, bohužel!, která nic zlého nezamýšlela — pro ubohou Kokuu není již spánku, ani zpěvu, ani rozkoše, ať již na zemi nebo na nebi.“

Na to ulehla na lože po jeho boku, a její bída byla tak veliká, že upadla ihned v hluboký spánek.

Pozdě ráno ji manžel probudil a oznámil jí dobrou novinu. Zdálo se, že je pošetilý rozkoší, neboť nevšímal si jejího zármutku, ačkoliv jej špatně skrývala. Slova ji vázla v ústech, nezáleželo na tom; Keawe mluvil. Nejedla ani sousta, ale kdo to měl pozorovati? Neboť Keawe vyprázdnil mísu. Kokua ho viděla a slyšela, jako nějakou podivnou věc ve snu; byly doby, kdy zapomínala nebo pochybovala, a přiložila si ruce k čelu; zdálo se tak strašným, věděti o svém ortelu a slyšeti žvatláni manželovo.

Mezi tím Keawe jedl, hovořil, určoval čas jejich návratu, děkoval jí za to, že ho zachránila, laskal ji a nazýval ji věrnou pomocnicí na konec. Smál se starci, který byl dosti pošetilým, že tu láhev koupil.

„Zdál se to být výborný stařec,“ pravil Keawe. „Ale nikdo nemůže souditi dle zdání. Neboť proč ten starý hříšník žádal láhev?“

„Můj manželí,“ pravila Kokua pokorně, „možná, že jeho úmysl byl dobrý.“

Keawe se zasmál, jakoby byl rozhněván.

„Hlouposti!“ zvolal. „Starý darebák, pravím ti. A starý osel k tomu. Neboť bylo dosti těžko, prodati láhev za čtyři centimy, za tři to bude zcela nemožno. Okraj není dosti široký, ta věc začíná zapáchati, jako by se připalovala — br-r-r!“ a otfásl se. „Jest pravda, že jsem ji koupil sám za cent, když jsem nevěděl, že jsou menší mince. Byl jsem blázen, že jsem se tak trápil; nikdy se již takový nenajde a kdokoli má teď tu láhev, ponese ji až do propasti.“

„Oli, můj manželí!“ pravila Kokua, „není to strašné, zachrániti se věčnou záhubou druhého? Zdá se mi, že bych se

nemohla smáti; že bych byla pokořena; že bych byla naplněna smutkem; že bych se modlila za ubohého majitele.“

Tu Keawe, poněvadž cítil, že to, co ona říká, je pravdivé, rozhněval se tím více a zvolal: „Třesky plesky! Můžeš být naplněna zármutkem, je-li ti libo. Tak nesmýšlí dobrá žena. Kdybys vůbec myslila na mne, styděla bys se.“

Na to vyšel, a Kokua osaměla.

Jakou měla naději, že prodá láhev za tři centimy? Nepozorovala žádné. A kdyby byla měla nějakou, tu byl její manžel, který ji chtěl kvapem odvézti do kraje, kde nebylo nic nižšího než cent. A tu — den na to, kdy se obětovala — manžel ji opouštěl a káral ji!

Ani se nepokoušela, aby využítokovala času, který jí zbýval, ale seděla doma a brzy vyňala láhev a dívala se na ni s nevýslovným strachem a brzy zase s hnusem ji uschovala.

Za nějaký čas se Keawe vrátil, a chtěl, aby si vyjela.

„Můj manželi, jsem nemocna,“ pravila ona. „Jsem sklíčena. Odpuť mi, nesúčastním se žádné zábavy.“

Tu se na ni Keawe zlobil více než před tím, poněvadž si myslel, že rozjímá o případu starcově a zlobil se na sebe, poněvadž myslel, že ona má pravdu a že se stydí být tak šťastnou.

„To jest tvá věrnost zvolal, „a to jest , tvá láska! Tvůj manžel byl právě zachráněn od věčné zkázy, již čelil z lásky k tobě — a ty se nemůžeš účastniti žádné zábavy! Kokuo, ty máš nevěrné srdce.“

Odešel zase, zuřivý, a chodil po městě celý den. Setkal se s přáteli a pil s nimi; najali kočár a jeli na venek a tam pili zase. Po celý ten čas byl Keawe neklidný, poněvadž se bavil mezitím, co jeho žena byla smutná, a poněvadž věděl, že její smýšlení je správnější než jeho, a toto vědomí působilo, že pil tím více.

Pil pak s ním starý brutální Haole, který býval boatswainem¹ na velrybářské lodi, sběhem, zlatokopem a zločincem ve vězeních. Bvl nízkého smýšlení a měl utrhačná ústa;

1. lodní důstojník, který má na starosti plachty, lanoví atd.

rád pil a rád viděl jiné opilé, a vnucoval sklenici Keaweovi. Brzy neměli oba již žádných peněz.

„Ty zde,“ pravil boatswain, „ty jsi bohat, vždycky isi to říkal. Máš láhev, nebo takovou nějakou hloupost.“

„Ano,“ pravil Keawe, „jsem bohat. Vrátím se a vyberu nějaké peníze od své ženy, která je má v uschování.“

„To je špatný nápad, kamaráde,“ pravil boatswain. „Nikdy nesvěřuj ženským dollary. Jsou všechny klamné jako voda; dej si na ni pozor.“

Tato slova utkvěla Keaweovi v hlavě, neboť byl omámen tím, co vypil.

„Nedivil bych se, kdyby mne klamala, vskutku,“ myslil si. „Proč by ostatně byla tak sklíčena při mém vysvobození? Ale já jí ukáži, že nejsem mužem, který by se dal klamati. Přistihnu ji při činu.“

Pročež, když se vrátil do města, Keawe vyzval boatswaina, aby na něho čekal na rohu, a kráčel sám stromořadím ke dveřím svého domu. Přišla zase noc; uvnitř bylo světlo, ale ani zvuku nebylo slyšeti; a Keawe kradl se kolem rohu, otevřel tiše dvěře a pohlédl dovnitř.

Tam seděla Kokua na podlaze s lampou po boku; před ní stála jako mléko bílá láhev s baňatým břichem a dlouhým hrdlem a dívajíc se na ni, lomila Kokua rukama.

Dlouho Keawe stál a hleděl na prahu. Nejdříve byl jako omráčen a potom se ho zmocnil strach, že prodej se nezdařil a že se láhev k němu vrátila jako v San Franciscu; a při tom pod ním klesala kolena a výpary vína vytratily se mu z hlavy, jako mlhy na řece z rána. A potom ho napadla jiná myšlenka a ta byla podivná tak, že mu při ní planuly líce.

„Musím o tom nabýt jistoty,“ myslil si.

Zavřel tedy dveře a obešel zase tiše roh a pak hlučně vešel, jako by se byl právě vrátil.

A hle! když otevřel přední dveře, nebylo viděti žádné lahve; Kokua seděla na židli a vyskočila, jako by byla probuzena ze spánku.

„Pil jsem celý den a veselil jsem se,“ pravil Keawe. „Byl jsem s dobrými společníky a teď přicházím jen pro peníze a vrátím se, abych s nimi zase pil a hodoval.“

Jeho tvář i hlas byly vážné jako soud, ale Kokua byla příliš zarmoucena, než aby to pozorovala.

„Činíš dobře, když užíváš svého majetku, můj manželi,“ pravila ona a hlas se jí chvěl.

„Oh, já činím dobře ve všem,“ pravil Keawe; kráčel přímo ke skříni a vybral peníze. Ale pohlédl mimo to do kouta, kde mívali láhev a jí tam nebylo.

Při tom se skříň zdvihala na podlaze, jako mořská vlna a dům se kolem něho točil jako kotouč kouře; neboť viděl, že je teď ztracen a že není vyváznutí.

„Toho jsem se obával,“ myslil si. „Ona ji koupila.“

Potom přišel trochu k sobě a vstal, ale pot mu tekla po tváři, hustý jako déšť a studený jako voda ze studně.

„Kokuo,“ pravil, „řekl jsem ti dnes něco, co se na mne neslušelo. Ted se navrátím k svým veselým společníkům,“ a při tom se klidně usmál. „Potěším se ještě pohárem, odpustíš-li mi.“

Objala v mžiku jeho kolena a políbila je, při čemž jí vytryskly slzy.

„Oh! Žádala jsem jen laskavé slovo!“ zvolala.

„Nesmýšlejme nikdy tvrdě jeden o druhém,“ pravil Keawe a vyšel z domu.

Peníze však, které Keawe vzal, byly jen částí oné zásoby centimů, kterou uložili při svém příjezdu. Bylo zcela jisté, že nepomýšlel na pití. Jeho manželka dala svoji duši za něho, teď musil dáti svoji duši za její; nebylo žádné jiné myšlenky pro něho na světě.

Na rohu očekával ho starý boatswain.

„Má žena má láhev,“ pravil Keawe, „a nepomůžeš-li .ni, abych jí znovu nabyl, nebude dnes večer již žádných peněz a žádného pití.“

„Nechceš snad říci, že to s tou láhví myslíš vážně?“ zvolal boatswain.

„Tu jest svítlna,“ pravil Keawe. „Vyhližím, jako bych žertoval?“

„Vskutku,“ pravil boatswain. „Vyhližiš vážně jako duch.“

„Nuže tedy,“ pravil Keawe, „zde jsou tři centimy; musíš jít k mé ženě domů a nabídnouti jí je za láhev, kterouž (nemýlím-li se velice) dá ti okamžite. Prines mi ji sem a já ji koupím od tebe zpět za dva; neboť takový jest zákon u této láhve, že že musí prodávati vždy za menší peníz. Avšak za žádných okolností se j i ani slovem nezmiňuj, že přicházíš ode mne.“

„Kamaráde, rád bych věděl, zdali si neděláš ze mne blázný?“ tázal se boatswain.

„To ti neuškodí, dělám-li si,“ odpověděl Keawe.

„To je pravda, kamaráde,“ pravil boatswain.

„A pochybuješ-li o mně,“ dodal Keawe, „můžeš učiniti pokus. Jakmile vyjdeš z domu, přej si, abys měl kapsu plnou peněz, nebo láhev nejlepšího rumu, nebo co ti bude libo, a poznáš moc té věci.“

„Velmi dobře, Kanako,“ pravil boatswain, „zkusím to; ale tropíš-li si ze mne žerty, vyženu je z tebe kulem k navíjení lana.“

Velrybář tedy odešel vzhůru stromořadím, a Keawe stál a čekal. Bylo to blízko téhož místa, kde Kokua čekala noc před tím, ale Keawe byl rozhodnějším a nekolísal se ve svém úmyslu; jen v jeho duši bylo hořké zoufalství.

Zdálo se mu, že čeká dlouho, když tu uslyšel hlas, zpívající v temnotě stromořadí.

Věděl, že je to hlas boatswainův, ale bylo podivné, jak se mu zdál náhle opilým.

Hned na to objevil se on sám, klopýtaje ve světle lucerny. Měl ďáblovu láhev zapjatou v kabátě; jinou láhev měl v ruce, a právě když se objevil, zdvihl ji k ústům a pil.

„Máš ji,“ pravil Keawe. „Vidím to.“

„Ruce pryč!“ zvolal boatswain, uskakuje. „Přiblíž se ke mně na krok a já ti rozbijú hubu! Ty jsi myslil, že mne ošidíš, není-li pravda?“

„Co myslíš?“ zvolal Keawe.

„Co myslím?“ zvolal boatswain. „Že je to velmi dobrá láhev, to myslím. Jak jsem ji mohl dostat za tři centimy, tomu nerozumím; ale to je jisté, že ji za dva nedostaneš.“

„Ty ji nechceš prodati?“ pravil Keawe, těžce oddychuje.

„Ne, pane!“ zvolal boatswain. „Ale dám ti napít rumu, chceš-li.“

„Pravím ti,“ řekl Keawe, „že člověk, který má tuto láhev, přijde do pekla.“

„Myslím, že tam přijdu tak jako tak,“ odpověděl plavec, „a sice s touto láhví; je to to nej lepší, nač jsem kdy připadl. Ne, pane,“ zvolal opět, „teď jest to moje láhev, a ty můžeš jít a hledat jinou.“

„Může to být pravda?“ zvolal Keawe.

„V tvém vlastním prospěchu, prosím tě, prodej mi ji!“

„Nestojím o tvé řeči,“ pravil boatswain. „Myslíš jsi, že jsem hlupák; teď vidíš, že nejsem, a konec. Nechceš-li se napít rumu, napiji se sám. Zde na tvé zdraví a dobrou noc!“

Odešel tedy dolů stromořadím, směrem k městu, a tu vychází láhev z historie.

Ale Keawe běžel ke Kokue lehce jako vítr; a veliká byla jejich radost oné noci, a ve velikém míru prožívali od té doby své dny v jasném Domě.

LUPIČ MRTVOL

I.

Každého večera v roce sedeli jsme čtyři v pokojíku u „Jiřího“ v Debenhamu — obstaravatel pohřbů, hostinský, Fettes a já. Někdy nás bylo více; ale ať bylo počasí jakékoli, déšť, sníh nebo mráz, my čtyři seděli jsme ve svých llenoškách. Fettes byl starý, opilý Skot, patrně člověk vzdělaný a s nějakým majetkem, poněvadž žil nečinně. Přišel do Debenhamu před léty, dosud mlád, a pouze proto, že zde ustavičně bydlil, byl považován za zdejšího. Jeho modrý kamelotový plášť byl místní starožitností, jako kostelní věž. Jeho místo v pokoji u „Jiřího“, jeho nepřítomnost v kostele, jeho staré, pijácké, hanebné neřesti, byly věci, které se samy sebou rozuměly v Debenhamu. Měl jisté kolísavé radikální názory, a pomíjející nevěry, které pronášel a zdůrazňoval nejistými ranami na stůl. Pil rum — pět sklenic pravidelně každého večera: a při své večerní návštěvě u „Jiřího“ strávil většinu času se sklenicí v ruce, v stavu melancholického nasycení alkoholem. Nazývali jsme ho doktorem, neboť se o něm mysliho, že má jistou zvláštní znalost lékařství, a vědělo se o něm, že z nouze srovná zlomeninu nebo napraví vymknutí; ale mimo tyto nepatrné podrobnosti nevěděli jsme ničeho o jeho stavu a minulosti.

Jistého temného večera v zimě — před nějakou chvílí odbilo devět, než si k nám hostinský přisedl — ležel nemocný u „Jiřího“, velký to sousední boháč, který byl náhle raněn mrtvicí při jízdě do parlamentu, a pro jeho znamenitého londýnského lékaře bylo telegrafováno, aby přijel k jeho loži. Bylo to poprvé, kdy se něco takového přihodilo v Debenhamu, neboť železnice byla teprve nedávno otevřena, a byli jsme tudíž všichni vzrušeni tou událostí.

„On přijel,“ pravil hostinský, nacpav a zapáliv si dýmku.

„On?“ pravil jsem. „Kdo? — ne snad lékař?“

„On sám,“ odpověděl náš hostitel.

„Jak se jmenuje!“

„Doktor Macfarlane,“ pravil hostinský.

Fettes byl téměř hotov se svojí třetí sklenicí; omámen jsa pitím, brzy skláněl hlavu ku předu, brzy zase se rozhlížel udiveně; ale při posledním slově se zdálo, že se probudil, a opakoval jméno „Maciarlane“ dvakrát, poprvé dosti klidně, podruhé však s náhlým pohnutím.

„Ano,“ pravil hostinský, „to jest jeho jméno, doktor Wolfe Macfarlane.“

Fettes okamžitě vystřízlivěl; jeho oči se probraly, jeho hlas stal se jasným, zvučným a pevným, jeho řeč důraznou a vážnou. Všichni jsme byli překvapeni touto změnou, jako kdyby byl někdo vstal z mrtvých.

„Prosím za odpuštění,“ pravil, „obávám se, že jsem nevěnoval mnoho pozornosti vašemu hovoru. Kdo jest tento Wolfe Macfarlane?“ A potom, když vyslechl hostinského, dodal: „Nemůže to být, nemůže to být, a přece bych se s ním velice rád setkal tváří v tvář.“

„Znáte ho, doktore?“ tázal se obstaravatel pohrbů, těžce oddechnuv.

„Chraň Bůh!“ zněla odpověď. „A přece to jméno je zvláštní; bylo by příliš mnoho, mysliti si dvě taková. Řekněte mi, hostinský, je stár?“

„Nu, není to mladý muž, to je jisto, a jeho vlas je bílý; ale vyhlíží mlaději než vy,“ pravil hostinský.

„On je však starší; o léta starší. Avšak,“ s ranou do stolu, „to jest rum, co vidíte v mé tváři — rum a hřích. Možná, že tento muž má klidné svědomí a dobré zažívání.“

Svědomí! Slyšte mne. Myslíli byste, že jsem dobrý, starý slušný křesťan, není-li pravda? Však ne, já ne; nikdy jsem nebyl pokrytcem. Voltaire možná by byl dělal svatouška, kdyby byl býval na mém místě; ale mozek“ — pleskl se hlučně do lysé hlavy

— „mozek byl jasný a činný, viděl jsem a nečinil jsem žádných dedukcí.“

„Znáte-li tohoto lékaře,“ odvážil jsem se podotknouti po pause trochu strašné, „myslil bych, že nesdílíte dobré mínění našeho hostinského.“

Fettes si mne nevšímal.

„Ano,“ pravil s náhlou rozhodností, „musím se s ním setkati tváří v tvář.“

Tu nastala nová pomlčka, potom bylo slyšet i, jak někdo dosti prudce zavřel dvěře v prvním poschodí a pak se ozval krok na schodech.

„To je doktor,“ zvolal hostinský. „Dejte si dobrý pozor, a můžete ho zadržeti.“ Z pokoje ke dveřím starého hostince u „Jirího“ byly jen dva kroky; široké dubové schody vedly téměř do ulice; mezi prahem a poslední zatáčkou schodu bylo místo jen pro turecký koberec a nic více; ale toto místočko bylo každého večera skvěle ozářeno, nejen světlem na schodech a velkou lampou uliční pod znakem hostince, ale i teplou září z okna nálevny. „Jirí“ dával takto jasné návěští chodcům v studené ulici. Fettes kráčel pevně na toto místo, a my, kteří jsme ho sledovali, spatřili jsme dva muže, setkavší se, jak jeden z nich se vyjádřil, tváří v tvář. Dr. Macfarlane byl křepký a čilý. Od jeho bílého vlasu odrážela se jeho bledá a klidná, energická však tvář. Byl bohatě oděn v nej jemnější sukno a nejbělejší prádlo, s velkým zlatým řetězem u hodinek, knoflíčky a brejlemi z téhož cenného materiálu. Měl vázanku s bohatými záhyby, bílou s fialovými tečkami a nesl přes ruku pohodlný cestovní kožich. Nebylo pochyby, že vyhlíží přiměřeně svému stáří, maje vzezření muže bohatého a důstojného; a byl to překvapující kontrast, když jsme viděli, jak opilec z našeho pokoje — lysý, špinavý, trudovitý a oděný v svůj kamelotový plášť — setkává se s ním dole u schodů.

„Macfarlane!“ zvolal poněkud hlučně, více jako hlasatel než jako přítel.

Velký lékař zastavil se na čtvrtém stupni, jako kdyby ho důvěrné oslovení překvapilo a poněkud otráslο jeho důstojností.

„Toddy Macfarlane!“ opakoval Fettes.

Londýňan se téměř zapotácel. Pohlédl rychle na muže před sebou, ohlédl se jaksi ulekaně a potom pravil v ustrašeném šepotu: „Fettese! vy!“

„Ano,“ pravil tento, „já!“ Myslil jste, že jsem též mrtev? Tak lehce se naše známost nekončí.“

„Pst, pst!“ zvolal lékař. „Pst, Pst! toto setkání jest tak neočekávané — vidím, že jste ztratil mysl. Doznávám, že jsem vás na první pohled sotva poznal; ale mám velikou radost — velikou radost z této příležitosti. Prozatím musí to být přivítání a rozloučení zároveň, neboť má drožka čeká a nesmím zmeškat vlak; ale dáte mi — počkejme — ano — dáte mi svoji adresu, a můžete počítati na brzké zprávy o mně. Musíme něco pro vás udělat, Fettese. Obávám se, že máte roztrhané lokty; ale to se napraví pro „Auld lang syne“, kterou jsme kdysi zpívali při večerích.“

„Peníze!“ zvolal Fettes; „peníze od vás! Peníze, které jsem dostal od vás, leží tam, kam jsem je zahodil v dešti.“

Dr. Macfarlane nabyl následkem vlastní řeči do jisté míry převahy a smělosti, ale neobyčejná energie tohoto odmítnutí uvrhla ho zpět v jeho původní zmatek.

Strašný, ošklivý výraz přelétl po jeho téměř ctihodné tváři. „Můj drahý hochu,“ pravil, „budiž tomu, jak vám libo; abych vás urazil, na to pomyslím nejméně. Nechci se nikomu vtírat i. Nechám vám však svoji adresu —“

„Nepřeji si jí — nepřeji si znáti střechu, která vás chrání,“ přerušil ho druhý. „Slyšel jsem vaše jméno; obával jsem se, že byste to mohl být vy; přál jsem si věděti, je-li konečně přece Bůh; teď vím, že není žádného. Klidte se!“

Stál dosud uprostřed koberce, mezi schody a vchodem; a velký londýnský lékař, aby mohl uniknouti, byl by nucen ustoupiti

stranou. Bylo jasným, že váhal při myšlence na toto ponížení. Ačkoliv byl bledý, přece se jevil nebezpečný třpyt v jeho brejlích; ale mezitím, co nerozhodně váhal, spozoroval, že kočí jeho drožky hledí z ulice na tento neobyčejný výjev a zároveň zahlédl náš hlouček z pokoje, seskupený u rohu nálevního stolu. Poněvadž bylo tolik svědků přítomno, rozhodl se ihned, že prchne. Skrčil se, při čemž se otřel o omítku, a vyrazil jako had, míře ke dveřím. Ale jeho trápení nebylo ještě zcela u konce, neboť právě když přecházel kolem Fettesa, chytil ho tento za rameno a pronesl tato slova šepem a přece trapně zřetelně: „Viděl jste to zase?“

.Velký, bohatý londýnský lékař vykřikl ostře, jakoby se dusil; odhodil tazatele do volné prostory a s rukama nad hlavou, prchal ze dveří jako objevený zloděj. Dříve než napadlo některému z nás hnouti se, drožka již hrčela k nádraží. Výjev minul jako sen, ale tento sen zanechal své důkazy a stopy. Následujícího dne nalezla služka krásné zlaté brejle rozbité na prahu, a téže noci jsme stán všichni bez dechu u okna nálevny a Fettes stál s námi, střízlivý, bledý a rozhodně vyhlízející.

„Bůh nás opatruj, pane Fettese!“ pravil hostinský, který první nabyl své obyčejné rovnováhy. „Pro všechno na světě, co to vše znamená? Tsou to podivné věci, které jste říkal.“

Fettes se k nám obrátil; pohlédl nám jednomu po druhém do tváře. „Dbejte o to, abyste drželi jazyky na uzdě. Tomu Macfarlaneovi není radno jít do cesty; ti, kteří to jiz učinili, želeli toho příliš pozdě.“

A potom, aniž by jen dopil svoji třetí sklenici, tím méně aby čekal na druhé dvě, rozloučil se s námi a odešel pod lampou hostince do černé noci.

My tři vrátili jsme se na svá místa v pokoji, s velkým rudým ohněm a čtyřmi jasnými svíčkami; a když jsme zopakovali to, co se přihodilo, první záchvěv našeho úžasu změnil se brzy v palčivou zvědavost. Seděli jsme dlouho; bylo to nejdelší zasedání, o kterém vím u starého „Jirího“. Každý z nás, než jsme se rozešli, měl svoji teorii, kterou chtěl najisto dokázati; a nikdo z nás neměl nic bližšího na práci, než vstoupovati minulost našeho odsouzeného

společníka a vypátrati tajemství, které sdílel s velikým londýnským lékařem. Nechci se chlubit, ale myslím, že jsem dovedl obratněji vymámiti příběh, než kterýkoli z mých druhů u „Jiřího“; a snad není teď nikdo jiný na živu, kdo by vám mohl vyprávěti následující hanebné a nepřírozené události.

Ve svém mládí studoval Fettes lékařství v Edinburku. Měl talent jistého druhu, talent to, který rychle zachycuje to, co slyší a ihned si to osvojuje. Pracoval málo doma, byl však zdvořilým, pozorným a důvtipným v přítomnosti svých učitelů. Tito si ho brzy vyhlédli jako mladíka, který poslouchal napjatě a vše dobře si zapamatoval; ba dokonce, jakkoli se mi to zdálo být podivným, když jsem o tom poprvé slyšel, byl tenkrát hezký a líbil se svým zevnějškem. V té době byl jistý učitel anatomie mimo universitu, kterého zde označím písmenem K. Jeho jméno bylo později příliš dobře známo. Muž, který je nesl, plížil se v přestrojení ulicemi edinburskými, mezitím co luza, která tleskala při popravě Burkeově, volala hlasitě po krvi jeho zaměstnavatele. Ale pan K— byl tehdy na vrcholu své slávy; sahali při jeho jméně a Fettes myslil o sobě, a jiní též, že položil si základ k úspěchu, dosáhnuv přízně tohoto meteoricky proslaveného muže. Pan K— byl bon v i v ante m právě tak, jako dokonalým učitelem; schytralý podvod líbil se mu neméně než pečlivá příprava. V obou těchto schopnostech těšil se Fettes jeho pozornosti a zasluhoval jí, a v druhém roce svého studia zastával poloregularní místo druhého demonstrátora čili subasistenta v svém ročníku.

V tomto postavení břímě anatomického divadla a přednáškového sálu spočívalo zvláště na jeho ramenou. Musil být zodpovědným za čistotu místností a chování ostatních studentů a bylo částí jeho povinnosti dodávati, přijímati a rozdělovati různé předměty k pytvání. Vzhledem k této poslední — za tehdejší doby velmi delikátní — záležitosti byl ubytován panem K— v téže ulici a posléze v téže budově, s pytevny. Tu, po noci ztrávené v bouřlivých rozkoších, s rukama ještě se třesoucíma, se zrakem ještě zakaleným a zmateným, býval vyvoláván z lože v temných hodinách před zimním svítáním nečistými a odvážnými vetřelci,

kteří zásobovali pytevní stůl. Otevíral dveře třem mužům, bezectným od té doby po celé zemi. Pomáhal jim s jejich tragickým břemenem, zaplatil jim špinavou cenu a zůstával o samotě, když odešli, s nevlídnými pozůstatky lidskými. Od takového výjevu se vracival, aby urval jednu neb dvě hodiny spánku, aby napravil následky nočního hýření a zotavil se k pracem denním.

Málo mladíků mohlo být necitelnějších k dojmům života, takto ztráveného mezi odznaky smrtelnosti. Jeho mysl byla uzavřena všem obecným úvahám. Byl neschopen zájmu o osud a štěstí jiného, jsa otrokem svých vlastních tužeb a nízké ctižádosti. Chladný, lehkovážný a sobecký v nejvyšší míře, měl onu dávku opatrnosti, nesprávně nazvané mravností, která zdržuje člověka od nepřiležitého opilství neb od trestuhodné krádeže. Toužil mimo to do jisté míry po úctě svých učitelů a spolužáků a nepřál si pochybiti ve vnější stránce života. Učinil tedy svým potěšením získati nějakého vyznamenání ve studiích a den za dnem vykonával bezvadnou službu pro svého zaměstnavatele, pana K—. Za své denní dílo odškodňoval se nocemi hlučného, hrubého veselí; a když bylo dosaženo této rovnováhy, tu orgán, který nazýval svým svědomím, prohlásil svoji spokojenost.

Zásoba předmětů k pytvání působila ustavičnou nesnáz jak jemu, tak i jeho učiteli. V onom velkém a činném ročníku surový materiál anatomů stále docházel; a obchod, který tím nutně vznikal, byl nejen sám sebou nepříjemným, ale hrozil i nebezpečnými následky všem, kteří se jím zabývali. Schytralostí pana K— bylo, že nekladl žádných otázek, když se zaměstnával obchodem. „Oni přinesli tělo, a my zaplatíme cenu,“ říkával, prodlévaje na alliteraci, „q u i d pro q u o“. A zase říkal poněkud profánně svým asistentům: „Netažte se, k vůli svědomí.“ Nevědělo se, že subjekty byly opatřeny zločinem vraždy. Kdyby tato myšlenka byla mu vyjádřena slovy, byl by odskočil hrůzou; ale jeho lehkovážná řeč o tak vážné věci byla sama o sobě prohrěšením proti dobrým mravům a pokušením pro lidi, s kterými se stýkal. Fettes na příklad často u sebe uvažoval o zvláštní svěžesti mrtvol. Opět a opět býval překvapen surovým a ohavným

vzeřením lotrů, kteří k němu přicházeli před úsvitem; a když tyto věci jasně uvážil v myšlénkách, přičítal snad význam příliš nemravný a určitý neopatrným radám svého učitele. Rozuměl krátce, že jeho povinnost má tři odvětví: vžít, co bylo přineseno, zaplatit cenu a odvrátit oko od jakékoli patrnosti zločinu.

Jistého listopadového jitra tato politika mlčení byla podrobena přísné zkoušce. Probděl celou noc následkem mučivého bolení zubů — chodě po pokoji jako uvězněná šelma, nebo vrhaje se v zuřivosti na lože — a upadl konečně v onen hluboký, nepokojný spánek, který tak často následuje bolestnou noc, když tu byl probuzen třetím neb čtvrtým opakováním umluveného znamení. Měsíc jasně svítil; byla krutá zima, vítr a mráz; město se dosud neprobudilo, ale nepopsatelný ruch ozýval se již jako předehra hluku a života denního. Ghoulové² mušli později než obyčejně a zdálo se, že touží více než obyčejně po odchodu. Fettes, rozespálý, svítil jim vzhůru po schodech. Slyšel jejich nevrle irské hlasy jako ve snu; a když svlékli pytel se svého smutného zboží, opíral se v dřímotě ramenem o zeď; musil se probrati, aby vyhledal pro ty muže peníze. Když tak učinil, padly jeho oči na mrtvou tvář. Ulekl se; přistoupil o dva kroky blíže se zdviženou svíčí.

„Všemohoucí Bože!“ zvolal. „To jest Jane Galbraithová!“

Mužové neodpověděli ničeho, ale blížili se ke dveřím.

„Znám ji, pravím vám,“ pokračoval. „Včera byla živa a veselá. Jest nemožno, aby byla mrtva; jest nemožno, že byste byli dostali toto tělo poctivým způsobem.“ „Zajisté se, pane, úplně mýlíte,“ pravil jeden z mužů.

Ale druhý pohlédl Fettesovi zamračeně do očí a žádal peníze na místě.

Bylo nemožno, neporozuměti hrozbě neb protahovati nebezpečí. Srdce mladíkovo kleslo. Zakoktal nějaké omluvy, vypočítal peníze a viděl, jak jeho nenávidění návštěvníci

2. démoni, živíci se mrtvolami

odcházejí. Jakmile odešli, spěchal potvrditi své pochybnosti. Dle tuctu nepopíratelných známek zjistil děvče, s kterým žertoval den před tím. Spatřil s hrůzou na jejím těle známky, které mohly dobře nasvědčovati násilí. Náhlý strach ho zachvátil, a on se uchýlil do svého pokoje. Tam rozjímal konečně o objevu, který učinil; uvažoval strážlivě o dosahu návodů pana K—, o nebezpečí, které mu hrozí, zasahuje-li do tak vážné záležitosti a posléze v bolestných rozpacích rozhodl se, že vyčká rady svého bezprostředního představeného, třídního asistenta.

Byl to mladý lékař, Wolfe Macfarlane, velice oblíbený u všech lehkomyšlných studentu, bystrý, zhýralý a nanejvýše nesvedomitý. Cestoval a vykonal studia v cizině. Jeho způsoby byly příjemné a poněkud smělé. Byl autoritou na jevišti, obratně bruslil a hrál golf, šatil se s odvážnou elegancí, a, k dovršení své slávy, vydržoval si gig a silného klusáka. S Fettesem byl důvěrně spřátelen; jejich vzájemné postavení vyžadovalo vskutku jisté družnosti v životě; a když předmětů k pytvání bylo málo, vyjížděli oba daleko do kraje v Macfarlaneově gigu, navštívili a znesvětili nějaký osamělý hřbitov a vraceli se před svítáním se svou kořistí k dveřím pytevny.

Právě onoho jitra přišel Macfarlane poněkud dříve, než mívával ve zvyku. Fettes ho uslyšel, setkal se s ním na schodech, pověděl mu svůj příběh a ukázal mu příčinu svého znepokojení. Macfarlane ohledal známky na jejím těle.

„Ano,“ pravil s příkývnutím, „to vyhlíží nebezpečně.“

„Nuže, co mám dělat?“ tázal se Fettes.

„Dělat?“ opakoval druhý. „Vy chcete něco dělat? Čím méně se o tom bude mluvit, tím dříve se to spraví, řekl bych.“

„Někdo jiný by ji mohl poznati,“ namítal Fettes. „Byla tak známá, iako „Zámecká Skála“.

„Doufejme, že ne,“ pravil Macfarlane, „a pozná-li ji někdo — dobrá, vy jste ji nepoznal, nevidíte to? A tím je věc skončena. Faktum jest, že se to provádí příliš dlouho. Zahýbejte kalem a přivedete K— do nejhorších nesnází; ocitnete se sám v ošklivé bryndě. Tá též, přijdete-li vy k tomu. Rád bych věděl, jak by

kterýkoli z nás vyhlížel, nebo co u čerta bychom mohli říci k svému ospravedlnění před kterýmkoli křesťanským soudem. Vy víte, že jest jedna věc jistá — že totiž můžeme říci ze zkušenosti, že všechny naše subjekty byly zavražděny. „Macfarlane!“ zvolal Fettes.

„Jděte!“ posmíval se druhý. „Jako kdybyste neměl sám to podezření!“

„Podezření jest jedna věc —“

„A důkaz druhá. Ano, vím; a je mi tak líto iako vám, že toto sem musilo přijít,“ pravil, poklepávaje mrtvolu svojí hůlkou. „Nejlepší, co teď udělám bude, že ji nepoznám; a,“ dodal chladně, „já ji nepoznávám. Vy můžete, je-li vám libo. Nerozkazuj i, ale myslím, že muž světa znalý by učinil to, co já; a mohu dodati, že si myslím, že to je to, co u nás K— hledá. Otázka jest; Proč si vyvolil nás dva za své assistenty? A já odpovídám; Protože nepotřeboval starých bab.“

To byl jediný ton ze všech ostatních, který mohl účinkovati na mysl mladíka jako byl Fettes. Svolil, že napodobí. Macfarlanea. Tělo nešťastné dívky bylo tedy rozpytváno, a nikdo neučinil žádné poznámky, a také se nezdálo, že by ji byl někdo poznal.

Jednou odpoledne, když jeho denní dílo bylo vykonáno, zapadl Fettes do lidové krčmy a našel tam Macfarlanea sedícího s cizincem. Byl malé postavy, velmi bledý a snědý, s očima jako uhel černýma. Dle jeho rysu dalo se u něho souditi na inteligenci a zjemnělost, která se však jen slabě jevila v jeho způsobech, neboť se ukázalo při bližším seznámení, že jest hrubý, sprostý a hloupý. Měl však velice pozoruhodný vliv na Macfarlanea; dával rozkazy jako velký paša; rozzuřil se při nejmenší odmluvě neb odkladu, a činil drsné poznámky o tom, jak otrocky ho Macfarlane poslouchá. Tento nanejvýš urážlivý člověk pojal ihned zálibu k Fettesovi, častoval ho nápoji a poctíval ho neobyčejně důvěrnými sděleními ze své minulosti. Byla-li jen desetina toho, co doznal, pravdivou, byl to velmi odporný padouch; a mladíkova marnivost byla polehtána pozorností tak zkušeného muže.

„Já sám jsem dosti špatný člověk,“ podotkl cizinec, „ale Macfarlane je chlapík — já mu říkám Toddy³ Macfarlane. Toddy,

objednej svému příteli ještě jednu sklenici.“ Nebo třeba, „Toddy, běž a zavři dveře“, „Toddy mne nenávidí,“ pravil zase. „Oh, ano, Tpdy, ty mne nenávidíš!“

„Nenazývej mne tím proklatým jménem,“ bručel Macfarlane.

„Slyšte ho! Viděl jste někdy hochy, jak si hrají s nožem? On by chtěl hrát s nožem po celém mém těle,“ podotkl cizinec.

„My lékaři máme lepší způsob, než tento,“ pravil Fettes. „Když nemáme rádi mrtvého přítele, rozpytváme ho.“

Macfarlane vzhlédl ostře, jako kdyby se mu tento žert nelíbil.

Odpoledne minulo. Gray, neboť tak se cizinec jmenoval, pozval Fettesa, aby s nimi poobědval, objednal hody tak skvostné, že krčma byla v rozruchu, a když bylo po všem, poručil Macfarlaneovi, aby vyrovnal účet. Bylo pozdě, když se rozešli; Gray byl spit do nepričetnosti. Macfarlane, vystřízlivělý vztekem, přemítal, jaké množství peněz byl nucen rozplýtvati a o urážkách, které musil spolknouti. Fettes, jehož hlava brněla po různých lihovinách, vrátil se domů nejistým krokem a s úplnou duševní prázdnotou. Následujícího dne byl Macfarlane nepřítomen v učebně, a Fettes usmíval se v duchu, když si ho představoval, jak provází nesnesitelného Grave z krčmy do krčmy. Jakmile odbila hodina svobody, chodil z místa na místo, hledaje své společníky z minulé noci. Nemohl jich však nikde nalézt; navrátil se tedy záhy do svého bytu, odebral, se záhy na lože, a usnul spánkem spravedlivého.

Ve čtyři hodiny ráno byl probuzen známým signálem. Sestoupí v ke dveřím, byl naplněn úžasem, když našel Macfarlanea s jeho gigem, v němž byl jeden z oněch dlouhých a příšerných balíků, s nimiž byl tak dobře obeznámen.

„Cože?“ zvolal. „Byl jste venku sám? Jak jste to provedl?“

Ale Macfarlane umlčel ho drsně, přikázav mu, aby si hleděl věci. Když vynesli tělo vzhůru po schodech a položili je na stůl, Macfarlane dělal z počátku, jako kdyby chtěl odejít. Potom se

3. toddy = lihovina smíšená s horkou vodou a oslazená

zastavil a zdálo se, že váhá; a pak pravil tonem poněkud stísňeným: „Měl byste se raději podívatí na obličej. Měl byste,“ opakoval, když Fettes se na něho jen udiveně díval.

„Ale kde, a jak, a kdy jste k tomu přišel?“ zvolal druhý.

„Podívejte se na obličej,“ bylo jedinou odpovědí.

Fettes se kolísal; podivné pochybnosti se ho zmocnily. Pohlédl od mladého lékaře na mrtvolu a pak zase zpět. Posléze, trhnuv sebou, učinil to, co mu bylo přikázáno. Očekával téměř pohled, s kterým se setkaly jeho oči, a přece rána byla krutá. Pohled na muže, v smrti strnulého a nahého na hrubé pytlovině, muže to, kterého opustil pěkně oděného a plného masa a hříchu na prahu krčmy, probudil i v lehkomyšlném Fettesovi jistou hrůzu svědomí. Bylo to eras t i b i, jež se ozývalo v jeho duši, že dva lidé, které znal, dostali se na tyto ledové stoly. Byly to však pouze podružné myšlénky. Jeho první účastenství týkalo se Wolfea. Nepřipraven jsa na tak okamžité vyzvání, nevěděl, jak se má druhovi podívatí do tváře. Neodvážil se, pohleděti mu do očí a neměl v moci ani hlasu ani slov.

Macfarlane učinil sám první začátek. Přiblížil se tiše od zadu, položil ruku jemně, ale pevně Fettesovi na rameno a pravil: „Richardson může dostat hlavu.“

Richardson byl student, který dávno toužil po tom, aby mohl pvtvati onu část lidského subjektu. Neobdržev žádné odpovědi, pokračoval vrah : „Když mluvíme o obchodu, musíte mi zaplatit; vaše účty, jak vidíte, musí se shodovati.“

Fettes zvolal hlasem, který jakoby ani nebyl jeho vlastním: „Zaplatit vám! Zaplatit vám za to?“

„Ano, ovšem že musíte. V každém případě a na každý možný způsob, musíte,“ odpověděl druhý. „Neodvážím se, dáti to zdarma, vy se neodvážíte vžiti to zdarma, kompromitovalo by vás to oba. To jest jiný případ, než u Jane Galbraithovy. Čím více budou věci v nepořádku, tím více musíme dělati, jakoby vše bylo v pořádku. Kde má starý K— uschovány své peníze?“

„Tamto,“ odpověděl Fettes chraptivě, ukazuje na skříňku v koutě.

„Dejte mi tedy klíč,“ odpověděl druhý klidně, natahuje ruku.

Okamžik váhání, a kostky byly vrženy. Macfarlane nemohl potlačiti nervosní škubnutí, nekonečně to malou známku nesmírné úlevy, když cítil klíč ve svých prstech. Otevřel skříňku, vyňal péro, inkoust a knihu, která stála v jedné přihrádce a oddělil od peněz, uložených v zásuvce, obnos, kterého bylo právě zapotřebí.

„Nuže, pohledte,“ pravil, „peníz byl vyplacen — první to důkaz vaší důvěry, první krok k vaší bezpečnosti. Musíte jí teď dosáhnouti druhým krokem. Zapište výplatu do své knihy, a můžete pro svoji osobu vzdorovati ďáblu.“

Následujících několik vteřin bylo pro Fettesa duševní mukou; když však uvažoval o svých obavách, zvítězila obava bezprostřední. Jakákoli budoucí nesnáz zdála se téměř vítanou, jen když se mohl teď vzhnouti hádce s Macfarlanem. Postavil svíci, kterou držel po celý ten čas v ruce, a pevnou rukou zapsal datum, povahu a výši vyplacené summy.

„A teď,“ pravil Macfarlane, „musíte po právu shrábnouti výdělek. Já jsem svůj podíl již dostal. Mimochodem řečeno, když světák má trochu štěstí a má o několik shillingů více v kapse — stydím se o tom mluvit, ale pro ten případ jest pravidlo, jak se máme chovati. Nečastovati nikoho, nekupovati drahé knihy vědecké, nevyrovnávati staré dluhy; vypůjčovati si, nepôjčovati.“ „Macfarlane,“ počal Fettes, dosud trochu chraptivě, „vložil jsem krk do oprátky, abych se vám zavděčil.“

„Zavděčil se mně?“ zvolal Wolfe. „Oh, jděte! Vy jste učinil, pokud já tomu rozumím, to, co jste prostě musil učiniti pro svoji obranu. Dejme tomu, že bych já se dostal do nesnáze, kde byste byl vy?*" Tato druhá malá záležitost vyplývá jasně z první. Pan Cray jest pokračováním slečny Galbraithovy. Nemůžete začíti a pak zaraziti. Začnete-li, musíte pokračovati; to je pravda. Zlí nemají odpočinku.“

Nešťastný student pochopil strašný význam temnoty a zrady osudu.

„Můj Bože!“ zvolal, „ale co jsem udělal? a kdy jsem začal? Stát se třídním asistentem — ve jménu rozumu, je na tom něco zlého?“

Service chtěl to místo; Service je mohl obdržeti. Byl by o n tam, kde jsem já teď?“

„Můj drahý příteli,“ pravil Macfarlane, „jaký jste to hoch! Jaká škoda vám vzešla? Jaká škoda vám může vzejiti, budete-li držet jazyk na uzdě? Člověče, víte, co jest tento život? Jsou nás dvě čety — lvi a jehňata. Jste-li jehnětem, budete ležeti na těchto stolech, jako Gray nebo Jane Galbraithová; jste-li lvem, budete jezdit s koněm jako já, jako K—, jako všichni na světě, kteří mají trochu vtipu neb odvahy. Kolísáte z počátku. Ale pohleďte na K—! Můj drahý hochu, vy jste nadaný, vy jste odvážný. Mám vás rád a K— vás má rád. Zrodil jste se k tomu, abyste byl vůdcem lovu a pravím vám na svou čest a zkušenost životní, že za tři dny se budete smáti všem těmto strašákům, jako školák frašce.“

A s těmito slovy Macfarlane se rozloučil a odjel vzhůru ulicí ve svém gigu, aby se dostal pod střechu než se rozední. Fettes byl takto ponechán o samotě se svou lítostí. Viděl bídné nebezpečí, do kterého byl zapleten. Viděl, s nevýslovným zděšením, že jeho slabost nemá mezí, a že, od ústupku k ústupku poklesl tak, že na místě, aby rozhodoval o osudu Macfarlaneově, stal se jeho placeným a bezmocným spoluvinníkem. Byl by dal celý svět za to, kdyby byl býval v té době trochu statečnějším, ale nenapadlo mu, že teď ještě by mohl býti statečným. Tajemství Jane Galbraithovy a prokletý záznam v denníku zavřely mu ústa.

Hodiny mýjely; studenti počali přicházeti; údy nešťastného Graye byly rozdělovány tomu a onomu a přijímány bez poznámky. Richardson byl obšťastněn hlavou; a než ještě odbila hodina svobody, chvěl se Fettes radostí, pozoruje, jak daleko již pokročili k bezpečí.

Po dva dny pozoroval se vzrůstající radostí strašný průběh přeměny.

Třetího dne se objevil Macfarlane. Pravil, že byl nemocen; nahražoval však ztracený čas energií, s níž řídil práce studentů. Zvláště Richardsonovi poskytoval nanejvýš cennou pomoc a radu, a onen student, podnícen chválou demonstrátorovou, zaplál ctizádrostivými nadějemi a viděl již medaili v své ruce.

Než uplynul týden, proroctví Macfarlaneovo se vyplnilo. Fettes přežil své obavy a zapomněl na svoji nízkost. Počal se pyšnití svojí odvahou, a upravil příběh v duchu tak, že mohl hleděti na tyto události s nezdravou pýchou. Svého spoluvinníka viděl jen zřídka. Setkávali se ovšem při pracích v učebně; dostávali společně rozkazy od pana K—. Někdy spolu promluvili jedno neb dvě slova v soukromí, a Macfarlane byl po celý čas obzvláště laskav a vesel. Bylo však patrné, že se vyhýbá jakékoli narážce na jejich společné tajemství; a i když mu Fettes pošeptal, že se přidal ke lvům a odřekl se jehňat, dal mu jen s úsměvem znamení, aby mlčel.

Posléze se dostavila příležitost, která oba opět více sblížila. Panu K— se opětně nedostávalo mrtvol; žáci byli dychtiví a tento učitel předstíral, že je vždy dobře zásoben. V té době došly zprávy o pohřbu na venkovském hřbitově v Glencorse. Čas změnil málo toto místo. Rozkládal se tenkrát, jako teď, na křížovatce, daleko od lidských obydlí a byl pohřben hluboko v listí šesti cedrů. Bečení ovec na sousedních pahorcích, potůčky po obou stranách, jeden bublající hlasitě mezi oblázky, druhý stékající kradmo od tůně k tůni, šumění větru v starých horských kvetoucích kaštanech a jednou za sedm dní hlas zvonu a staré nápěvy předzpěváka, byly jedinými zvuky, které rušily ticho kolem venkovského kostela. Křisitel — abychom užili přezdívky z té doby — nedal se odstrašiti ničím, co bylo lidem zbožným obyčejně posvátným. Bylo částí jeho remesla míti v neváznosti a znesvecovati oznaky starých hrobu, stezky ušlapané nohama zbožných a truchlících, a oběti a nápisy věnované zemřelým. Do venkovského okolí, kde láska jest více než obyčejně věrná, a kde jisté svazky pokrevnosti neb přátelství spojují celé obyvatelstvo farnosti, byl lupič mrtvol, dalek jsa toho, aby ho odpuzovala přirozená úcta, váben lehkostí a bezpečností úkolu. Tělům, která byla uložena do země v radostném očekávání zcela jiného probuzení, nastalo ono chvatné, lampou ozářené, strašné vzkříšení motykou a rýčem. Rakev byla vylomena, rubáš roztržen, a smutné pozůstatky, oděné pytle, když byly vezeny po celé

hodiny postranními cestami, měsícem neosvětlenými, byly posléze vystaveny nejhoršímu zneuctění před třídou zevlujících hochů.

Asi tak, jako když dva supové se snesou na dokonávající jehně, Fettes a Macfarlane se měli vrhnouti na hrob na onom zeleném a klidném místě odpočinku. Manželka jistého rolníka, žena to, která žila po šedesát let a o níž se nevědělo nic jiného, než že prodávala dobré máslo a že vedla bohobojné řeči, měla být vyrvána z hrobu a odvezena, nahá a mrtvá, do onoho vzdáleného města, jemuž na počest oblékala se vždy do svých nejlepších svátečních šatů; místo vedle její rodiny mělo být prázdné až do soudného dne; její nevinné a téměř ctihodné údy měly být vystaveny oné poslední zvědavosti anatomově.

Jednoho dne pozdě odpoledne vydali se oba na cestu, zahalení v pláštích a opatření ohromnou láhví. Pršelo bez ustání — studeným, hustým, šlehačím deštěm. Čas od času zavál vítr, ale tyto vrstvy padající vody jej zdržovaly. S lahví a se vším, byla to smutná a tichá jízda až do Penicuiku, kde chtěli strávit večer. Zastavili jednou, aby ukryli své nástroje v hustém křoví nedaleko od hřbitova a ještě jednou ve Fisher's Tryst, aby pojedli topinku u ohně v kuchyni a abv vystřídali doušky whisky sklenicí ale⁴. Když dospěli ku konci své cesty, byl .gig dán pod přístřeší, kůň byl nakrmen a občerstven a oba mladí lékaři zasedli ve zvláštním pokoji k nejlepšímu obědu a nejlepšímu vínu, které dům poskytoval. Světla, oheň, déšť bijící do okna, studená, neshodující se s tím práce, kterou měli před sebou, dodávaly jim chuti k jídlu. S každou sklenicí vzrůstala jejich srdečnost. Záhy přistrčil Macfarlane svému společníku hromádku zlata.

„Zdvořilost pravil. „Mezi přáteli by měla tato zat..... malá vyrovnání lítali jako zápalky k dýmce.“

Fettes uschoval peníze a pochválil tento úsudek. „Vy jste filosof,“

4. angl. pivo

zvolal. „Byl jsem oslem, dokud jsem vás nepoznal. Budto vás, nebo K—, přísání lord Harry! ale uděláte ze mne muže.“

„Ovšem že uděláme,“ přisvědčoval Macfarlane. „Muže? Pravím vám, že tenkrát ráno bylo zapotřebí muže, aby mi mohl pomoci. Jsou někteří velicí, chlubní, čtyřicetiletí zbabělci, kterým by se bylo udělalo nevolno při pohledu na tu zat..... věc: vám však ne — vy jste neztratil hlavu. Pozoroval i sem vás.“

„Dobrá, a proč ne?“ Takto se Fettes chlubil. „Nebyla to moje záležitost. Na jedné straně se nedalo nic jiného získati, než zmatek, a na druhé straně mohl jsem počítati na vaši vděčnost, nenahlížíte to?“ A pleskl na kapsu, až zlatáky zazvonily.

Macfarlane cítil jisté znepokojení při těchto nepříjemných slovech. Možná, že litoval, že vyučil svého mladého společníka tak úspěšně, neměl však času přerušiti ho, neboť tento pokračoval hlučně ve svém chlubném výlevu:

„Hlavní věci jest, nebáti se. Mezi námi řečeno, já nechci viseti — skutečně ne: avšak, Macfarlane, zrodil jsem se s opovržením ke všemu pokrytectví. Peklo, Bůh“, jeho nepřítomnost v kostele, jeho staré, pijácké, hanebné neřesti, byly věci, které se samy sebou rozuměly v Debenhamu. Měl jisté kolísavé radikální názory, a pomíjející nevěry, které pronášel a zdůrazňoval nejistými ranami na stůl. Pil rum — pět sklenic pravidelně každého večera: a při své večerní návštěvě u „Jiřího“ strávil“, jeho nepřítomnost v kostele, jeho staré, pijácké, hanebné neřesti, byly věci, které se samy sebou rozuměly v Debenhamu. Měl jisté kolísavé radikální názory, a pomíjející nevěry, které pronášel a zdůrazňoval nejistými ranami na stůl. Pil rum — pět sklenic pravidelně každého večera: a při své večerní návštěvě u „Jiřího“ strávilh, ďábel, pravé, nepravé, hřích, zločin a celá ta stará gallerie zvláštností — ta může poděsiti hochy, ale světáci, jako vy a já, jí opovrhují. Zde připíjím na památku Grayovu!“

Tou dobou se trochu připozdívalo. Gig byl dle rozkazu přiveden ke dveřím s oběma lampami rozžatými a mladí mužové musili vyrovnati účet a dáti se na cestu. Ohlásili, že jedou do

Peebles, a jeli tím směrem tak dlouho, než měli poslední domy v městě za sebou; potom, zhasivše lampy, vrátili se a dali se postranní cestou ke Glencorse. Nebylo slyšeti nic jiného, než hluk, působený jejich jízdou a neustávající šumot deště. Byla úplná tma; tu a tam bílé veřeje nebo bílý kámen ve zdi byly jim na krátkou vzdálenost vodítkem nocí; většinou jeli však krokem a téměř hmatajíce onou ozvučnou temnotou k svému slavnostnímu a opuštěnému určení. V zapadlých lesích, které se táhnou sousedstvím pohřebiště, uhasí poslední zátkmit světla, a bylo nutno rozžítí zápalku a rozsvítiti znovu jednu ze svítilen gigu. Takto, pod stromy, z nichž kapala voda, a obklíčeni obrovskými a pohyblivými stíny, dojeli na jeviště svých bezbožných prací.

Oba byli zkušení v takových věcech a vládli dobře rýčem; pracovali sotva dvacet minut, když byli odměněni temným rachotem na víko rakve. V témže okamžiku Macfarlane, poraniv se do ruky o kámen, hodil jej nedbale přes rameno. Hrob, ve kterém teď stáli téměř po ramena, ležel těsně u kraje planiny hřbitovní; a lampa z gigu byla opřena, aby lépe osvětlovala jejich práci, o strom a na samém kraji příkrého břehu, sklánějícího se k proudu. Náhodou zasáhl kámen určitý cíl. Ozval se cinkot rozbitého skla; noc je obklíčila; zvuky střídavě temné a zvonivé věštily, že svítilna padá dolů po břehu a chvílemi naráží o stromy. Jeden neb dva kameny, kterými hnula při svém pádu, rachotily za ní do hlubin glenu⁵; potom ticho, rovněž tak jako noc, zavládlo znovu; a ačkoli napínali sluch co nejvíce, neslyšeli ničeho, než déšť, tu poháněný větrem, tu zase vytrvale padající na míle volného kraje.

Byli téměř u konce se svým odporným úkolem, myslili tedy, že bude nej moudřejším, dokončí-li jej potmě. Rakev byla vykopána a vylomena; tělo vloženo do promočeného pytle a odneseno do gigu; jeden vystoupil nahoru, aby udržoval mrtvolu na místě, druhý, vzav koně u huby, hmatal podél zdí a křovin, až přišli na širší cestu u Fisher's Tryst. Tám byla slabá, nejasná záře, kterou

5. úzké údolí

vítali jako denní světlo; při tom povzbudili koně k větší rychlosti a počali vesele ujížděti směrem k městu.

Oba byli promočeni až na kůži při své práci, a teď, když gig poskakoval mezi hlubokými kolejami, věc, která byla opřena mezi nimi, padala brzy na jednoho, brzy na druhého. Kdykoliv se opakoval strašný dotek, každý z obou ji instinktivně odstrkoval chvatněji; a tento průběh, ačkoliv byl přirozený, počal působiti na nervy obou společníků. Macfarlane prohodil jakýsi nehezky žert o ženě rolníkově, avšak jeho hlas zněl dutě, a žert zanikl v tichu. Jejich nepřirozený náklad házel se stále se strany na stranu; a brzy položila se hlava, jakoby důvěrně, na jejich ramena, brzy zase promočený pytel pleskal je ledově do tváří. Mrazivý chlad počal se vkrádati do duše Fettesovy. Pohlédl na balík, a zdálo se mu, že je jaksi větší než prve. Po celém kraji, a ze všech vzdáleností provázeli psi ze statků jejich cestu tragickým vytím; a čím dále, tím více se ho zmocňovala myšlénka, že se stal nějaký nepřirozený zázrak, že se stala nějaká neoznačitelná změna s mrtvým tělem, a že psi vyjí ze strachu před jejich bezbožným nákladem.

„Pro Boha,“ pravil s velikou námahou, „pro Boha, rozsvítme!“

Zdálo se, že je Macfarlane rovněž tak sklíčen; neboť, ačkoliv neodpověděl, zastavil koně, předal otěže svému společníku, sestoupil, a počal rozsvěcovati zbylou lampu. Tou dobou nedostali se dále, než k polní cestě, vedoucí dolů do Auchenclinny. Déšť se dosud lil, jako kdyby se vracela potopa, a nebylo lehkou věcí udělat i světlo v takovém světě mokra a tmy. Když posléze plápolající modrý plamen byl přenesen na knot a počal se šířiti a vjjasňovati a rozléval širý kruh mlhavého jasu kolem gigu, mohli oba mladí mužové viděti jeden druhého a věc, kterou s sebou vezli. Deštěm přilnula hrubá pytlovina k obrysům těla vespod; hlava se rozeznávala od trupu, ramena se zřetelně rýsovala: něco zároveň strašidelného a lidského poutalo jejich oči k příšernému spolucestujícímu.

Nějaký čas stál Macfarlane nehnuté, drže lampu ve výši.

Bezejmenná hrůza halila jako mokrý šat mrtvolu, a napínala bílou kůži na tváři Fettesově; strach, který byl bezvýznamným, děs před tím, co nemohlo být, stoupaly mu do mozku. Ještě chvíli, a byl by promluvil. Ale jeho druh ho předešel.

„To není žena pravil Macfarlane utajeným hlasem.

„Byla to žena, když jsme ji tam dávali,“ šeptal Fettes.

„Držte tu lampu,“ pravil druhý. „Musím vidět její obličej.“

A když Fettes vzal lampu, jeho společník rozvázal poutka u pytle a stáhl pokrývku s hlavy. Světlo dopadlo velmi jasně na snědé, pěkné rysy a hladce oholené líce příliš dobře známé tváře, kterou tito mladí mužové často vídali v snách. Divoký výkřik rozlehl se nocí; seskočili s obou stran na silnici: lampa padla, rozbila se a uhasia; a kůň, poděšen jsa tímto neobyčejným ruchem, vyskočil a ubíhal tryskem k Edinburku, táhna za sebou jako jediného cestujícího v gigu, tělo mrtvého a dávno rozpytvaného Graye.